

Een landelijke sectorverkenning

kenmerken van en opvoeding binnen gezinshuizen

Ilona Meuwissen

Universiteit Utrecht

27-06-2011

Faculteit: Sociale Wetenschappen, Universiteit Utrecht

Master: Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken

Onderzoeksdocente: dr. Monique van Londen

Onderzoek in opdracht van: Rudolphstichting

Begeleidsters: Maartje Gardeniers & Annemieke de Vries

Abstract

Family homes provide shelter, education, nursing, care, treatment and support for children/ youth for whom it is not possible to grow up with their families of origin, together with their biological parents/ carers. However in The Netherlands, as yet, little is known concerning the characteristics of family homes, the family home parents and the children that are cared for in these homes. This national quantitative study provides a general overview of these characteristics, as well as an investigation into the upbringing by family parents as a central feature in the working method of family houses. 176 family homes of 42 institutions in The Netherlands have participated in the survey (67% response). The outcome offers a basis for policy development as well as further research to improve the quality and effectiveness of the care for children placed in family homes.

Gezinshuizen bieden opvang, opvoeding, verpleging, verzorging, behandeling en begeleiding aan kinderen/ jongeren die niet meer in hun eigen gezin bij hun biologische ouders/ verzorgers kunnen opgroeien. Er is in Nederland echter nog weinig bekend over de kenmerken van gezinshuizen, de gezinshuisouders en de opgenomen kinderen binnen deze huizen. Dit landelijke kwantitatieve onderzoek voorziet in een algemeen beeld van deze kenmerken, waarbij tevens het opvoeden door de gezinshuisouder als centraal kenmerk in de werkwijze is onderzocht. Van 42 zorginstellingen in Nederland hebben 176 gezinshuizen deelgenomen aan het onderzoek (67% respons). De resultaten bieden een basis voor de ontwikkeling van beleid en voor vervolgonderzoek om de kwaliteit en effectiviteit van de opvang van uit huis geplaatste kinderen in gezinshuizen te verbeteren.

In Nederland bestaat een grote verscheidenheid aan functies die gezinshuizen vervullen, vormen die gezinshuizen aannemen en doelgroepen die zich binnen de gezinshuizen bevinden. Dit onderzoek voorziet in een landelijk overzicht en inzicht in de kenmerken van een gezinshuis welke een aanzet vormt voor een nadere beschrijving van het concept gezinshuizen. Een essentieel kenmerk van de opvang van uit huis geplaatste kinderen en jongeren in gezinshuizen is het opvoeden door de gezinshuisouder(s). Inzicht hierin en in de verschillende variaties van gezinshuizen in doelgroep, gezinshuisouders en de achtergrond van gezinshuizen biedt input voor praktijkontwikkeling en beleid binnen de gezinshuissector.

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft in 2010 een internationale literatuurverkenning uitgevoerd naar 'wat werkt bij gezinshuizen?' (De Baat, Berg, & Van der Steege, 2010). Hieruit blijkt dat er nauwelijks recent wetenschappelijk onderzoek is gedaan naar

gezinshuizen en dat er weinig bekend is over effectieve factoren van gezinshuizen. Internationaal gezien zijn er soortgelijke woonvormen voor jongeren die inzicht geven in mogelijk werkzame factoren, maar dat is niet afdoende. Onderbouwde en onderzochte antwoorden ontbreken dan ook op vragen zoals: op welke doelgroep of doelgroepen richten gezinshuizen zich of zouden ze zich moeten richten? Welke doelen worden nagestreefd? En hoe ziet de werkwijze eruit? (Boendermaker, Van Rooijen, & Berg, 2010).

Als vervolg op de internationale literatuurverkenning heeft voor organisaties met gezinshuizen een expertmeeting plaatsgevonden, hierbij stond de methodiek van gezinshuizen centraal. Een van de belangrijkste wensen die de deelnemers tijdens deze bijeenkomst uitspraken was het expliciteren en doorontwikkelen van de werkwijze van gezinshuizen. Er bleek behoefte te zijn aan een nadere afbakening en definiëring van het begrip 'gezinshuizen' en aan aanscherping van verschillende variaties van gezinshuizen (Van der Steege, 2010).

Een uniforme beschrijving of definitie van gezinshuizen ontbreekt namelijk in Nederland (Rouvoet, 2009). Iedere organisatie hanteert zijn eigen definitie met bijbehorende kenmerken en uitvoeringsvormen en er is nog geen (landelijke) overeenstemming over deze diversiteit. Dit onderzoek dient tot doel om middels een overzicht van verschillende kenmerken van een gezinshuis, de gezinshuisouder(s) en de opgenomen kinderen te komen tot een beschrijving van het huidige aanbod. Om meer inzicht in de werkwijze van gezinshuizen te verkrijgen is het opvoeden door de gezinshuisouder(s) bij de opgenomen kinderen centraal gezet. Een mogelijk effect van dit onderzoek op de lange termijn is dat de gezinshuissector zich duidelijk kan positioneren ten opzichte van andere vormen van hulp, zoals pleegzorg, jeugdzorgboerderijen en woongroepen binnen zorginstellingen (Van der Steege, 2010).

De Nederlandse jeugd(zorg)

Problematiek van Nederlandse jeugd

Met het overgrote deel van de Nederlandse kinderen gaat het goed. Nederlandse kinderen en jongeren behoren tot de gelukkigsten van de wereld en ze zijn over het algemeen positief over de opvoeding door hun ouders. Ook zijn de meeste ouders tevreden met het verloop van de opvoeding (Unicef, 2010). In de afgelopen decennia is een systematische verbetering te zien op het gebied van gezondheid en welbevinden onder jeugd in Nederland. Helaas zijn er ook zorgpunten, en dat geldt vooral op het terrein van de (jeugd)zorg. Zo groeit het beroep dat wordt gedaan op jeugdzorg en worden er vaker kinderen onder toezicht en voogdij geplaatst (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2010). Jeugdigen en hun omgeving krijgen niet altijd adequate hulp bij psychische of gedragsproblemen. Uit recent onderzoek blijkt dat 20% van de kinderen in Nederland emotionele of gedragsproblemen heeft. In ongeveer de helft van de gevallen lukt het de ouders niet om zonder hulp van buitenaf de problemen van hun kind op te lossen (Zwaansdijk, 2005).

Hulp bij opvoeden en opgroeien

Indien er zich problemen voordoen in de levensloop van een kind of jongere zijn er in Nederland een verscheidenheid aan voorzieningen waar jongeren terecht kunnen voor hulp en zorg. Deze vormen van hulp zijn zowel landelijk als lokaal geregeld. De Rijksoverheid is verantwoordelijk voor de regelgeving van jeugdzorg en voor de coördinatie van het landelijke jeugdbeleid. Zij is tevens verantwoordelijk voor de gesloten jeugdzorg en de justitiële jeugdzorginrichtingen. De provincies zijn er voor het oplossen van ernstige problemen bij opvoeden en opgroeien. Vanuit de Wet op de Jeugdzorg zijn zij verantwoordelijk voor Bureau Jeugdzorg (BJZ) en de provinciale zorgaanbieders. Provincies zijn tevens verantwoordelijk voor de aansluiting van de jeugdzorg op het preventief jeugdbeleid, het justitieel jeugdbeleid en de jeugdzorg gefinancierd vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Onder de AWBZ valt de jeugd Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) en jeugd Licht Verstandelijk Gehandicaptenzorg (LVG). De gemeenten zijn gericht op het preventieve jeugdbeleid en hebben de taak om problemen bij opvoeden en opgroeien te voorkomen. Gemeenten richten zich op de algemene voorzieningen zoals scholen, jongerenwerk en algemeen maatschappelijk werk (Haubenhofer, Hassink, & Kragt, 2008). Vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) heeft een gemeente vijf functies in de zorg voor kinderen, jongeren en hun ouders: (1) informatie en advies geven, (2) signaleren van problemen bij opgroeien en opvoeden, (3) zorgen dat jeugdigen en hun

ouders de juiste hulp krijgen, (4) pedagogische hulp en (5) coördinatie van zorg (Rijksoverheid, 2011a).

Jeugdzorg

Nederland ratificeerde in 1995 het internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Volgens dit verdrag heeft ieder kind recht op een veilige, evenwichtige en stimulerende opvoedingscontext. In Nederland is dit recht vertaald naar het individuele Recht op Jeugdzorg (Van Yperen & Van Westering, 2010). Op 1 januari 2005 is de Wet op de Jeugdzorg ingevoerd waarin, naast de verankering van het recht op jeugdzorg, ook de doelen opgenomen zijn voor één toegang tot deze zorg en een geobjectiveerde integrale indicatiestelling. De regierol ligt hiervoor bij de provincies (Baecke et al, 2009). In de Wet op de Jeugdzorg is jeugdzorg als volgt gedefinieerd: 'ondersteuning van en hulp aan jeugdigen, hun ouders, stiefouders of anderen, die een jeugdige als behorende tot hun gezin verzorgen en opvoeden, bij opgroei- of opvoedingsproblemen of dreigende zodanige problemen' (Heijnen, 2010, p. 6).

Het Centrum voor Jeugd en Gezin is een eerste aanspreekpunt voor de jeugdzorg. Ouders, kinderen, jongeren tot 23 jaar en professionals kunnen bij de centra terecht met vragen over opvoeden en opgroeien. Indien jeugdzorg nodig is, kan men zich aanmelden bij Bureau Jeugdzorg (BJZ) of bij het Centrum Indicatiestelling voor de Zorg (CIZ) die indicatiebesluiten verstrekken (Bureau Jeugdzorg, 2011; Centrum Indicatiestelling Zorg, 2011). Bij de indicatiestelling door BJZ wordt het individu en het gezinssysteem beoordeeld en stelt men de vraag welke zorg voor het kind geschikt is. Bij een AWBZ indicatie vastgesteld door het CIZ gaat het om chronische beperkingen ten gevolge van een aandoening of handicap (Gezinshuis.com, 2009). Een indicatiebesluit omschrijft de zorgaanspraak waarin staat vermeld welke zorg een kind of jongere nodig heeft en welke zorgaanbieder deze zorg kan bieden. De zorgaanspraak wordt uitgevoerd door een zorgaanbieder en wordt gefinancierd vanuit verschillende wetten (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2010).

Opvang voor uithuisgeplaatste kinderen

Als door de gezinssituatie de ontwikkeling en veiligheid van de jongere in gevaar kan komen en hulp thuis niet meer toereikend is wordt een besluit tot uithuisplaatsing van een kind genomen. Meestal wordt het kind voor onbepaalde tijd uit huis geplaatst. Dit kan vrijwillig of gedwongen plaatsvinden. Bij beide mogelijkheden kan sprake zijn van een maatregel van kindbescherming die wordt opgelegd door de rechter, zoals een Onder Toezicht Stelling of (gezins)voogdij. Bij een ondertoezichtstelling krijgen ouders bij de opvoeding hulp en steun

van een gezinsvoogd van BJZ of van een landelijk werkende instelling voor (gezins)voogdij. Het kind kan thuis blijven wonen of uit huis worden geplaatst, maar de ouders behouden het gezag over het kind. Bij een voogdijmaatregel raken ouders het gezag over hun kinderen voor onbepaalde tijd kwijt. (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2010). Voor een uithuisplaatsing dient het CIZ of BJZ een indicatie voor verblijf af te geven. Kinderen kunnen dan in pleegzorg of in residentiële zorg opgevangen worden. Onder residentiële zorg vallen woongroepen in grote zorginstellingen, jeugdzorgboerderijen en gezinshuizen (Rouvoet, 2009).

Pleegzorg

Tegenwoordig wordt steeds vaker gekozen voor een plaatsing in een pleeggezin boven een plaatsing in een woongroep van een zorginstelling (Van IJzendoorn & Juffer, 2006). Pleegzorg maakt het namelijk mogelijk dat kinderen die niet thuis kunnen wonen toch in een gezinssituatie kunnen opgroeien (Hermans & Horn, 2009). Pleegzorg valt onder de Wet op de Jeugdzorg (Pleegzorg Nederland, 2010). Het betreft zorg voor jeugdigen tussen de 0 en 18 jaar met uiteenlopende problemen, voor wie de plaatsing verschillende doelen dient en daarom ook verschilt in duur. Na het achttiende jaar is verlengde pleegzorg mogelijk tot 23 jaar (De Baat, Boendermaker, & Pots, 2009). Pleegouders worden in eerste instantie in de directe omgeving van het kind gezocht, binnen de familie of bij bekenden (Pleegzorg Nederland, 2010). Er zijn verschillende vormen van pleegzorg: weekend- en vakantiepleeggezin, crisisopvang, netwerkgezin en de pleeggezinnen voor langere tijd. Er zijn geen opleidingseisen voor pleegouders (Gezinshuis.com, 2009). Wel volgen aspirant-pleegouders een introductieprogramma van een aantal dagdelen en worden ze gescreend door een medewerker van pleegzorg (Rijksoverheid, 2011b). Pleegzorg is een vorm van zorg waarin pleegouders het pleegkind verblijf, verzorging en vervanging van de oorspronkelijke opvoedingssituatie bieden. Een hulpverleningsinstelling biedt professionele begeleiding aan het pleegkind, de pleegouders en de biologische ouders (Strijker, 2009).

Residentiële zorg

Residentiële zorg is 24-uurs zorg in of vanuit een jeugdzorginstelling voor jeugdigen tussen de 0 en 23 jaar (Rouvoet, 2009). Dit type zorg wordt vaak aangeduid als verblijf in een tehuis of instelling. Het is een benaming voor zorg die verschilt in doel en duur en bestemd is voor jeugdigen met uiteenlopende problemen. Residentiële jeugdzorg wordt geboden in instellingen van verschillende omvang, met diverse specialisaties en met personeel met uiteenlopende opleidingen en achtergronden (Boendermaker et al, 2010). Meerdere zorgsectoren bieden residentiële jeugdzorg: provinciaal gefinancierde jeugdzorg, de Jeugd-

Geestelijke Gezondheidszorg, de zorg voor Licht Verstandelijk Gehandicapte jeugdigen en de Justitiële Jeugdinrichtingen (Loeffen, 2007).

Gezinshuizen

Een gezinshuis is een vorm van residentiële zorg, omdat in een gezinshuis een professional werkt die een salaris of vergoeding voor arbeid ontvangt en omdat een jeugdige verblijft in een gezinssetting waarbij sprake is van 24-uurs zorg (Rouvoet, 2009). Volgens de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (2011) is een gezinshuis een woonvorm waarin door (een) gezinshuisouder(s) op professionele wijze vorm wordt gegeven aan de verpleging, verzorging, behandeling, opvoeding en begeleiding van een variërend aantal kinderen, die geplaatst en opgenomen worden in het eigen gezin van de gezinshuisouder(s). Het zijn meestal drie tot zes opgenomen kinderen en de gezinshuisouders zijn meestal partners. De continuïteit van het gezinsleven en de aandacht en steun van de gezinshuisouders kunnen de jeugdigen de hulp geven die zij nodig hebben voor hun verdere ontwikkeling (Hermanns, 2005). Het gezinshuis biedt de opgenomen kinderen een stabiele en veilige woonplek, namelijk hun eigen gezin. De gezinshuisouders staan open voor de eigen achtergrond en problematiek van het kind en zij geven ruimte aan de loyaliteit van het kind naar zijn biologische ouders (Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen, 2011)

Gezinshuizen vallen onder de verantwoordelijkheid van de provincies, waarbij zorgaanbieders dienen te zorgen voor de kwaliteit en professionaliteit in gezinshuizen (Rouvoet, 2009). Om zorg en begeleiding te kunnen ontvangen binnen een gezinshuis is een indicatie voor verblijf nodig. Afhankelijk van de doelgroep binnen het gezinshuis zijn er dus twee verschillende indicatiestellende organen, te weten BJZ en het CIZ (Bureau Jeugdzorg, 2011; Centrum Indicatiestelling Zorg, 2011). Het doel van het verblijf is hoofdzakelijk het opdoen van positieve gezinservaring. De duur van het verblijf is afhankelijk van de aard van de problematiek van het kind en de doelstelling, visie en mogelijkheden van het gezinshuis en de instelling. Een van de belangrijke fundamenten van een gezinshuis is de mogelijkheid voor het kind om zich voor geruime tijd te binden aan vaste personen (Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen, 2011).

In de stand van zaken gezinshuizen (2009) wordt gesproken over twee constructies waarin gezinshuizen opereren. Bij de eerste is er een zorgaanbieder die de gezinshuisouder in dienst neemt. Er is dan sprake van een arbeidsovereenkomst tussen de gezinshuisouder(s) en de zorgaanbieder. De tweede constructie is een vorm van zelfstandig ondernemerschap waarvoor de organisatie Gezinshuis.com een franchisemodel heeft ontwikkeld. De gezinshuisouder exploiteert in dat model een gezinshuis als ondernemer.

Gezinshuizen in vergelijking met pleegzorg

De termen gezinshuizen en pleegzorg worden nog wel eens door elkaar gebruikt, waardoor het onderscheid tussen beiden niet altijd even duidelijk is (Van der Steege, 2010). Er bestaat soms ten onrechte het idee dat een gezinshuis een vorm van betaalde pleegzorg is (Rouvoet, 2009). Pleegouders worden niet betaald voor de opvang van het kind/ de jongere, maar zij doen dit op vrijwillige basis, waarbij ze een onkostenvergoeding krijgen voor de kinderen. Een gezinshuisouder wordt wel betaald, op basis van de verleende arbeid als gezinshuisouder. In de CAO jeugdzorg is gezinshuisouder ook opgenomen als erkend beroep, een pleegouder is dit niet (MOgroep jeugdzorg, Abvakabo, CNV, & FBZ, 2011). Jongeren die geplaatst worden in een gezinshuis hebben een indicatie voor residentiële zorg, jongeren die geplaatst worden in een pleeggezin hebben een pleegzorgindicatie (Rouvoet, 2009).

Gezinshuizen en pleeggezinnen zijn beide duurzame hulpverleningsvormen. Zij kenmerken zich door persoonlijke betrokkenheid van de opvoeder met de situatie van het kind/ de jongere. Een gezinshuis biedt een professionele setting, waarin tevens de mogelijkheid wordt geboden voor begeleiding in de relatie tussen biologische ouder en kind. Gezinshuisouders zijn zodanig professioneel dat zij het kind bewust maken van het eigen gezin, van zijn eigen ouders, die nu (tijdelijk) niet voor hem/ haar kunnen zorgen. Deze professionele afstand tussen hulpverlener en het kind wordt in een gezinshuis in het algemeen meer gegarandeerd dan in een pleeggezin (Rouvoet, 2009).

Volgens de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (2011) moet een gezinshuis een meerwaarde hebben voor het kind boven het wonen ten opzichte van een pleeggezin of een woongroep binnen een zorginstelling. Deze meerwaarde kan onder andere liggen in meer, bredere en diepere ontwikkelingsmogelijkheden, diepere relatievorming met opvoeders en een grotere stabiliteit en veiligheid.

Gezinshuizen: politieke ontwikkelingen

Gezinshuizen ontstonden in de jaren zeventig van de vorige eeuw vanuit de behoefte aan meer kleinschalige residentiële voorzieningen voor kinderen die niet meer thuis konden opgroeien. Toen al kwam de vraag op of gezinshuizen een variant van pleegzorg zijn of eerder gezien moeten worden als een vorm van 24-uurszorg/ residentiële hulp, gezien de overlap tussen beide woonvormen. Duidelijk is dat gezinshuizen van beide kenmerken bevatten. Nadat in de jaren negentig ambulante hulp aan gezinnen in de thuissituatie opkwam is veel residentiële hulp omgebouwd naar ambulant. Ook de aandacht voor gezinshuizen verschoof in die tijd naar de achtergrond (Van der Steege, 2010). Recent

bloeide de belangstelling voor gezinshuizen weer op, wat in de beleidsstukken van de regering van de afgelopen jaren valt te lezen.

In 2008 is door de toenmalige Minister van Jeugd en Gezin een stand van zaken rondom gezinshuizen opgesteld. Uit deze nota blijkt dat provincies en jeugdzorgaanbieders van mening zijn dat jongeren recht hebben op een gezinsleven, zoals omschreven in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (Rouvoet, 2009). In dit verdrag staat het volgende geschreven: 'Het kind, voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn persoonlijkheid, dient op te groeien in een gezin, in een sfeer van geluk, liefde en begrip' (Unicef, z.j., p 1). Dit houdt in dat wanneer jongeren niet meer thuis kunnen wonen er de plicht bestaat om jongeren, indien dit mogelijk is, te laten deelnemen aan een gezinsleven. De Minister van Jeugd en Gezin stelde dat de vorm van gezinshuizen tussen pleegzorg en residentiële zorg maakt dat er nog meer maatwerk geleverd kan worden voor jeugdigen in Nederland (Rouvoet, 2009).

In 2009 verscheen een notitie van de Minister waarin hij een capaciteitsuitbreiding voor gezinshuizen aankondigde (Van der Steege, 2010). Inmiddels is het programmaministerie Jeugd en Gezin opgeheven, wat een samenwerkingsverband was tussen verschillende ministeries. Het programma 'Alle kansen voor alle kinderen (2007-2011)' wat zij opgesteld hebben, stelt het volgende over de gezinshuizen. "Opgroeien doe je in een gezin. Als er geen perspectief is op een duurzame veilige en stabiele opvoedingssituatie bij de eigen ouders, dan kan het kind niet meer bij de eigen ouders blijven wonen en vindt de opvoeding plaats in een alternatief (pleeg)gezin" (Ministerie voor Jeugd en Gezin, 2007, p. 11). "Een kind dat uit huis is geplaatst krijgt binnen twee jaar duidelijkheid over waar het duurzaam opgroeit, bij de eigen ouders of in een ander gezin. De stabiliteit en veiligheid in de opvoeding van het kind prevaleert hier boven het recht van ouders om hun eigen kinderen op te voeden" (Ministerie voor Jeugd en Gezin, 2007, p. 13).

Heijnen heeft in 2010 een notitie over de toekomstverkenning jeugdzorg uitgebracht. Met betrekking tot gezinshuizen staat hierin het volgende beschreven: "de werkgroep is van mening dat zorg voor kinderen en jongeren zoveel mogelijk moet worden ingezet in de gezinssetting. Als dat niet binnen het eigen gezin kan, vormt een pleeggezin of gezinshuis het eerste alternatief" (Heijnen, 2010, p.15).

Momenteel legt het huidige kabinet het accent op het preventieve werken, het indammen van de geïndiceerde jeugdzorg en het bestuurlijk en financieel decentraliseren van de jeugdzorg naar de gemeenten (Rouvoet & Hirsch Ballin, 2010). Het is nog onduidelijk wat voor invloed deze ontwikkelingen gaan hebben op de gezinshuissector.

Gezinshuizen: cijfermatige gegevens

In Nederland worden nauwelijks cijfermatige gegevens verzameld over het aantal gezinshuizen, gezinshuisouders en opgenomen kinderen binnen gezinshuizen. In de kwantitatieve gegevens die er zijn wordt geen onderscheid gemaakt in de specifieke vormen van residentiële jeugdzorg. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (2010) blijft ruim de helft van de kinderen die de maatregel OTS opgelegd krijgen thuis wonen, de rest krijgt een plaats in een pleeggezin of in een residentiële opvangvorm. De aantallen die over de omvang van de residentiële jeugdzorg genoemd worden lopen in verschillende rapporten uiteen. Dit heeft er mee te maken dat rapporten over verschillende sectoren schrijven. Loeffen (2007) rapporteert bijvoorbeeld dat er in totaal in de verschillende instellingen 18.247 plaatsen beschikbaar zijn, waarvan 54% in provinciale gefinancierde jeugdzorg en 25% binnen de zorg voor licht verstandelijk gehandicapten. In het rapport Monitoring gebouwkwaliteit Kinder- en Jeugdzorg (2007) is alleen informatie opgenomen van de provinciaal gefinancierde jeugdzorg. Volgens dit rapport gaat het om 6.633 plaatsen, waarvan 71% in leefgroepen, 19% in kamertrainingscentra en 10% in gezinshuizen (College Bouw Zorginstellingen, 2007). Volgens Hermans (2005) verblijven in Nederland 20.000 kinderen in 24-uurs zorg (jeugdzorg, justitiële jeugdinrichtingen of kinder-jeugdpsychiatrische kliniek) en 22.000 kinderen in pleeggezinnen (Van Yperen & Van Westering, 2010).

Uit de nota 'stand van zaken gezinshuizen' van het Ministerie Jeugd en Gezin blijkt dat de geografische spreiding zeer gelijkmatig verdeeld is over Nederland. Alleen in de provincie Drenthe bevonden zich geen gezinshuizen. Nederland telde op 1 mei 2008, 166 gezinshuizen, met daarin plek voor 667 kinderen. De geplande uitbreiding stond op het toevoegen van 121 gezinshuizen (Rouvoet, 2009).

Onderzoek naar gezinshuizen

In de jeugdzorg klinkt de laatste jaren de vraag naar evidence based en practice based kennis over de werkzaamheid, kwaliteit en effectiviteit van interventies steeds luider (Van Yperen & Veerman, 2008). Ook de gezinshuissector heeft behoefte aan (praktijkgestuurd) effectonderzoek. Volgens Van Yperen (2010) kan praktijk gestuurd effectonderzoek meerdere vormen aannemen met verschillende niveaus van bewijskracht, die elk ook een bepaalde definitie van effect impliceren. Dit wordt ook wel de effectladder genoemd van descriptief (bewijskracht: potentieel), naar theoretisch (bewijskracht: veelbelovend), naar indicatief (bewijskracht: doeltreffend) naar causaliteit (bewijskracht: werkzaam).

Voor zover bekend is in Nederland geen onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van gezinshuizen. Het Nederlands Jeugdinstituut heeft in 2010 onderzoek gedaan naar

vormen van zorg die veel lijken op gezinshuizen, namelijk kleinschalige residentiële hulpverlening. Dit leverde enkele aanwijzingen op voor de effectiviteit van gezinshuizen, maar geen wetenschappelijk bewijs (Boendermaker et al., 2010). Ook een internationaal onderzoek naar met gezinshuis vergelijkbare buitenlandse kleinschalige vormen van hulpverlening in een gezinssetting is beperkt. Exact dezelfde voorziening is in het buitenland niet aangetroffen en tevens zijn de gevonden onderzoeken vaak gedateerd en niet gecontroleerd. De volgende werkzame factoren zijn voornamelijk gebaseerd op onderzoek naar SOS-Kinderdorpen, welke gelijkenissen toont met gezinshuizen: een gedegen opleiding, training en bijscholing van gezinshuisouders, langdurig verblijf van de jeugdige in het gezinshuis en creatie van een huiselijke gezinssfeer (De Baat et al., 2010).

Stichting Alexander heeft aan de hand van kwaliteitsstandaarden de waardering van de kinderen/ jongeren en hun biologische ouders van gezinshuizen onderzocht. Het verblijf, de bejegening en de nazorg in gezinshuizen krijgen een hoge waardering. Het voorkomen van uithuisplaatsing en de toeleiding naar hulp wordt volgens hen minder goed gewaarborgd (Sarti, Neijboer, Bauer, & Rutjes, 2011).

Sinds 2010 worden er in Nederland twee kenniskringen rondom het vakgebied gezinshuizen georganiseerd. Eén kenniskring richt zich op de provinciaal gefinancierde doelgroep en één kenniskring op de AWBZ gefinancierde doelgroep. In de kenniskringen wordt door professionals, zoals coördinatoren van gezinshuizen, beleidsmedewerkers, gedragswetenschappers en gezinshuisouders, kennis met elkaar gedeeld en uitgediept. Hierbij wordt getracht beschikbare evidence based informatie te koppelen aan practice based informatie. De thema's die tijdens de kenniskringen aan bod komen zijn onder andere de doelgroep, de eigenheid van een gezinshuis, de werkwijze, organisatie, visie en werkzame factoren van een gezinshuis.

Opvoeden binnen gezinshuizen

Een goed pedagogisch klimaat is van belang vanuit het oogpunt van de rechten van kinderen op veiligheid, ontwikkeling, verzorging en opvoeding en vanuit het oogpunt van effectief hulpverleners (Unicef, 2009). Een basisvoorwaarde hiervoor is een veilig en stabiel leefklimaat. Bekend is dat een goede relatie tussen hulpverlener en cliënt hierbij een van de belangrijkste algemeen werkzame factoren is (Jongepier, Struijk, Mascha, & Van der Helm, 2010). Binnen het leefklimaat van een gezinshuis zijn de gezinshuisouders als persoon en met hun professionaliteit en ervaring het middel in de begeleiding. Ze zijn een model voor de kinderen waardoor opvoeden vorm krijgt (Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen, 2010). De dagelijkse omgang van het kind met de verzorger/ gezinshuisouder, inclusief vrije tijd, zorgt ervoor dat er aandacht is om een positieve relatie te ontwikkelen (Wilner et al.

1977, geciteerd in Farby, Reitz, & Luster, 2002). Een positieve relatie tussen kind en verzorger leidt tot vermindering van probleemgedrag (Appelgate & Barol, 1989, geciteerd in Farby et al., 2002).

Opvoeding is nodig voor een kind om zich te kunnen ontwikkelen. Bij opvoeding heeft men het per definitie over een opvoedingsrelatie en dus een interactie met het kind. Er bestaan drie vormen van een ouder - kindrelatie, de zijnsrelatie, de gezagsrelatie en de gehechtheids- en opvoedingsrelatie. Bij een gezinshuiskind vallen deze relaties niet samen welke bij een kind die door zijn eigen ouders opgevoed wordt wel samenvallen. Een gehechtheids- en opvoedingsrelatie van het kind met een primaire verzorger is noodzakelijk voor de ontwikkeling van een kind. Hechting ontstaat door aandacht, liefde, responsiviteit en sensitiviteit in de opvoeding (Van den Bergh & Weterings, 2010). Kinderen kunnen alleen een veilige hechting aangaan met stabiele, consistent aanwezige ouderfiguren (Gauthier, Fortin & Jéliu, 2004). Een bloedband is niet nodig wil het kind opgevoed kunnen worden (Van den Bergh & Weterings, 2010).

Stand van de gezinshuissector

De huidige praktijk in Nederland laat een grote variatie zien in gezinshuizen. Gezinshuizen zijn gericht op verschillende doelgroepen, verschillen in duur en doel van de opname en ook de organisatie- en rechtsvorm varieert (Van der Steege, 2010). In voorgaande hoofdstukken werd aangetoond dat de gezinshuissector nog nauwelijks ontwikkeld en georganiseerd is en er amper recent wetenschappelijk onderzoek gedaan is naar gezinshuizen. Ook werd duidelijk dat er weinig bekend is over effectieve factoren van gezinshuizen en het opvoeden door de gezinshuisouder(s) bij de opgenomen kinderen. Tevens zijn er weinig cijfermatige gegevens bekend over gezinshuizen.

Vanuit de praktijk en vanuit de wetenschap bestaat de behoefte aan een nadere afbakening en definiëring van het begrip 'gezinshuizen' en aan aanscherping van verschillende variaties van gezinshuizen en de te onderscheiden doelen die nagestreefd worden. Tevens wil met de werkwijze van gezinshuizen expliciteren en doorontwikkelen. Een landelijke beschrijving van de stand van zaken van de kenmerken van een gezinshuis, de gezinshuisouder en de opgenomen kinderen is dan ook essentieel voor de gezinshuissector. Overzicht geeft inzicht in wat gezinshuizen zijn en wat ze kunnen betekenen voor de doelgroep. Het vormt basismateriaal in het denken over de ontwikkeling van de sector en is tevens een nulmeting om de ontwikkeling in de sector te monitoren. Middels een landelijk descriptief onderzoek, met een kwantitatieve dataverzameling in het eerste niveau van bewijskracht in praktijkgestuurd effectonderzoek sluit deze studie aan bij de

maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkeling en vraag van de gezinshuissector. De onderzoeksvraag is tweeledig:

1. Wat zijn de kenmerken van een gezinshuis in Nederland, de gezinshuisouder(s) en de opgenomen kinderen binnen deze gezinshuizen?

2. In welke mate hangt het opvoeden door de gezinshuisouder samen met de problematiek van het opgenomen kind, de achtergrond van de gezinshuisouder(s) en de achtergrond van het opgenomen kind?

Methode

Selectieprocedure & -criteria

In de periode november tot en met december 2010 is er een overzicht gemaakt van zorginstellingen met gezinshuizen. De lijst van zorginstellingen met gezinshuizen en bijbehorende contactpersonen die bekend waren bij de organisatie Gezinshuis.com zijn aangevuld middels een internetresearch naar de doelgroep: (licht) verstandelijk gehandicapt, lichamelijk gehandicapt, jeugdzorg en jeugdpsychiatrie. Tevens is er een lijst met instellingen, die mogelijk gezinshuizen hebben, opgevraagd bij de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland. Op een aantal gevonden zorginstellingen die mogelijk gezinshuizen in hun aanbod hebben is een telefonische controle uitgevoerd. Tevens is op zorginstellingen die op hun website niets noemden over gezinshuizen (N = 125) een telefonische controle uitgevoerd waarbij 53 zorginstellingen random zijn gebeld. Daarvan bleken twee organisaties toch gezinshuizen te hebben. Op basis van de verzamelde gegevens is een lijst ontstaan met 65 zorgorganisaties verspreid over Nederland die gezinshuizen in hun aanbod hebben.

Bij de verzameling van de gegevens is de volgende definitie gehanteerd die gebaseerd is op eerder aangehaalde definities en omschrijvingen uit de literatuur: 'In een gezinshuis worden een of meerdere kinderen/ jongeren tussen de 0 en 24 jaar opgenomen. Dit is een ander gezin dan zijn of haar gezin van herkomst. Het gezinshuis biedt 24 uur per dag, 7 dagen per week opvang, opvoeding en begeleiding aan dit kind/ deze jongere. De opname/ zorg van een kind/ jongere binnen een gezinshuis vereist een indicatie voor verblijf. Een gezin kan hierbij verschillende variaties omvatten zoals een eenoudergezin, tweeoudergezin met een relatie tussen man - vrouw, vrouw - vrouw, man - man of een ouderpaar tussen zussen/ broers, een gezin met of zonder eigen kinderen/ adoptiekinderen/ pleegkinderen, et cetera.'

In de periode januari - april 2011 ontvingen de 65 zorginstellingen met gezinshuizen per e-mail een verzoek tot medewerking aan het wetenschappelijk onderzoek, 42 instellingen werkten mee aan dit verzoek. Vier instellingen hebben aangegeven dat zij graag wilden meewerken maar vanwege ontwikkelingen niet konden deelnemen. Veertien instellingen wilden niet deelnemen aan het onderzoek en drie instellingen hebben niet gereageerd op het verzoek. Eén instelling heeft zich tijdens de uitvoering van het onderzoek gemeld.

Design

De 42 meewerkende organisaties omvatten in totaal 266 gezinshuizen. Hiervan zijn 26

gezinshuizen niet aangeschreven vanwege een van de volgende redenen: het gezinshuis bevindt zich in sollicitatieprocedure, het gezinshuis is in aanbouw/ nog erg in ontwikkeling/ net geopend/ tijdelijk gestopt/ nog niet gestart of de gezinshuisouders wilden geen medewerking verlenen. Aan de overige 240 gezinshuizen is in de periode maart en april 2011 een digitale vragenlijst per e-mail verstuurd. (Zie bijlage 2 voor vragenlijst en bijbehorende brief).

De vragenlijst is opgesteld in samenwerking met verschillende professionals uit de gezinshuissector. Tevens is deze meerdere malen getest in programma Survey Monkey waarin de vragenlijst is ontworpen. Als laatste heeft een gezinshuisouder de vragenlijst getest waarna nog enkele aanpassingen zijn doorgevoerd.

In elk gezinshuis is de vragenlijst door één gezinshuisouder ingevuld. Omdat het lastig is om in algemene termen over kinderen en opvoeden antwoorden te geven is aan de gezinshuisouder gevraagd de vragen over de opgenomen kinderen te beantwoorden over één gezinshuiskind. Dit kind diende vanaf het moment van invullen van de vragenlijst het eerste jarig te zijn en een leeftijd te hebben van drie jaar of ouder.

Onderzoeksinstrument

De vragenlijst bestaat uit 81 vragen, die voor de respondent ingedeeld zijn in logisch op elkaar volgende hoofdstukken. De hoofdstukken zijn onder te verdelen in de drie onderzoeksgebieden: het gezinshuis, de gezinshuisouder(s) en de opgenomen kinderen in het gezinshuis. Bij de beantwoording van onderzoeksvraag 1 worden binnen deze drie onderzoeksgebieden de resultaten onder de volgende aspecten beschreven.

Tabel 1.

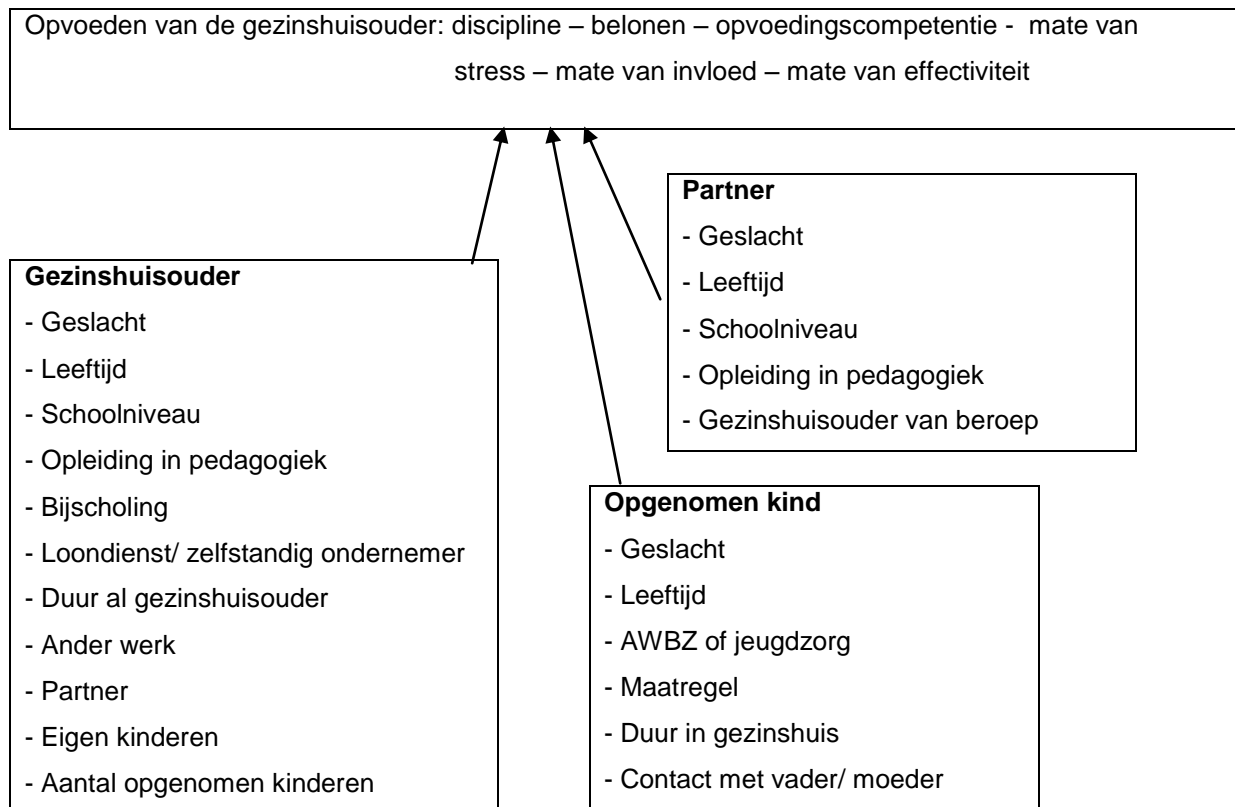
Aspecten

Gezinshuis	Gezinshuisouder	Opgenomen kind
- Definitie	- Beroep/opleiding	- Demografie
- Plekken	- Dienstverband	- Hulpverleningsgeschiedenis
- Het huis	- Motivatie	- Gezinshuisplaatsing
- Gezinsamenstelling	- Beroepsuitvoering	- Contact met

Bij de beantwoording van onderzoeksvraag 2 worden de volgende variabelen binnen de drie onderzoeksgebieden in verband gebracht met het opvoeden door de gezinshuisouder en de mate van stress/invloed/effectiviteit volgens de gezinshuisouder.

Figuur 1.

Verbanden

De vragen over opvoeden door de gezinshuisouder(s) en de problematiek van het opgenomen kind in de vragenlijst bestaan uit erkende wetenschappelijke vragenlijsten over opvoeding. Indien van toepassing zijn in deze vragen 'het kind' of 'mijn kind' vervangen in 'dit kind', waarmee het opgenomen kind in het gezinshuis wordt bedoeld.

De problematiek van het opgenomen kind is gemeten middels het Classificatiesysteem Aard Problematiek Jeugdigen (CAP-J). Dit classificatiesysteem kent een indeling in de volgende problematieken: psychosociaal functioneren, lichaam en gezondheid, vaardigheden en cognitieve ontwikkeling, gezin en opvoeding, en jeugdige en omgeving (Konijn et al., 2009). De volgende vraag is aan de respondent voorgelegd: 'In welk gebied bevinden zich problemen bij dit opgenomen kind?' Tevens is voor het meten van de problematiek van het opgenomen kind de Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) afgenomen. Deze vragenlijst meet de sterke kanten en moeilijkheden van een kind en bevat 25 vragen over psychische problemen. Deze 25 vragen vormen vijf subschalen: emotionele problemen, gedragsproblemen, aandachtstekort - hyperactiviteit, problemen met leeftijdgenoten, en pro sociaal gedrag. De totale probleemscore wordt berekend door de scores van de eerste vier schalen bij elkaar op te tellen (Goodman, 1997; Goedhart, Treffers, & Van Widenfelt, 2003).

Voor het in kaart brengen van het opvoeden door de gezinshuisouder is gekozen voor drie verschillende vragenlijsten. Allereerst de Parental Dimensions Inventory (PDI). Deze vragenlijst meet discipline/ consistentie, ook wel de mate waarin de ouder voorspelbaar gedrag vertoont en doorzet met disciplineren (Slater & Power, 1987; Dekovic, Janssens, & Van As, 2003). Ten tweede de Alabama Parenting Questionnaire (APQ). Deze vragenlijst meet de mate waarin ouders positief gedrag van het kind belonen, ook wel positief opvoeden (Colder, Lochman, & Wells, 1997; Frick, Christian, & Wootton, 1999; Shelton, Frick, & Wootton, 1996). Ten derde is gebruikt gemaakt van de Nijmeegse Ouderlijke Stress Index (NOSI). Deze vragenlijst is ingedeeld in een ouderdomein en een kinddomein. Het ouderdomein geeft aan in hoeverre de ouder zich (niet) berekend voelt op de opvoedingstaak en zich daarbij inadequaats en gespannen voelt. Dit domein is onderverdeeld in zeven schalen, waarvan opvoedingscompetentie er een is (Abidin, 1983; Brock, Vermulst, Gerris, & Abidin, 1992; Brock, Vermulst, Gerris, Veerman, & Abidin, 2003). In tabel 2 staat het aantal items per vragenlijst/ schaal vermeld en is de betrouwbaarheid van bovengenoemde schalen in deze studie te lezen. De betrouwbaarheid is voldoende ($\alpha > .63$), waarbij de betrouwbaarheid van de schalen over kindproblematiek $>.63$ is en bij opvoeden deze $>.68$ is.

Tabel 2.

Betrouwbaarheid van de Schalen

	Aantal items	α
SDQ- sociaal (1)	5	.73
SDQ- emotionele problematiek (2)	5	.74
SDQ- hyperactiviteit (3)	5	.74
SDQ- gedragsproblematiek (4)	5	.63
SDQ- leeftijdgenoten (5)	5	.64
SDQ totaal 1-2-3-4	20	.82
CAP-J totaal as A-B-C-D-E	5	0.63
Discipline	8	0.68
Belonen – positief opvoeden	6	0.74
Opvoedingscompetentie	13	0.85

Naast het meten van opvoedkenmerken bij de gezinshuisouders is tevens de mate van stress, mate van invloed en mate van effectiviteit gemeten op een schaal van 1 tot 10. De overige vragen en antwoordopties zijn onder andere gebaseerd op relevante onderzoeken, beleidstukken en documentatie rondom gezinshuizen (Besten, 2007; De Baat, Berg et al., 2010; Rouvoet 2009, Pleegzorg Nederland, 2010; Rutten & Jansen, 2010).

Resultaten

Organisaties met gezinshuizen

Van de 42 meewerkende zorginstellingen verspreid over Nederland is bekend dat zij in totaal 266 gezinshuizen omvatten. Die 266 gezinshuizen hebben in totaal 708 plekken voor uit huis geplaatste kinderen. Van 7 zorginstellingen is het aantal plekken onbekend. In de periode januari-maart 2011 zijn 720 uithuisgeplaatste kinderen in deze 266 gezinshuizen woonachtig. Van 6 zorginstellingen is het aantal geplaatste kinderen onbekend. (Zie bijlage 3).

Uit de contacten met de zorgorganisaties blijkt dat er in de praktijk meerdere definities van gezinshuizen gehanteerd worden zoals gezinsgroepen, gezinsprojecten/ woonprojecten, gezinswonen, meeleefgezinnen, verblijfshuizen, uitwijkhuizen of overbruggingshuizen. In het vervolg van dit onderzoek blijft gesproken worden over gezinshuizen.

Respons

Van de 240 verzonden vragenlijsten zijn in totaal 167 ingevulde vragenlijsten binnen gekomen (69.6%). Van de 162 bruikbare vragenlijsten zijn er 154 volledig ingevuld (95.1%) en 8 onvolledig (4.9%). Inclusief de onvolledige vragenlijsten heeft het onderzoek een respons van 67.5% gehaald. Exclusief de onvolledige vragenlijsten is dit 64.2%. De resultaten die beschreven worden zijn gebaseerd op alle bruikbare vragenlijsten (N = 162). In tabel 3 is te zien uit welke provincies de respondenten komen, wat dus afhankelijk is van de meewerkende zorginstellingen en de non-respons.

Tabel 3.

Geografische Spreiding Respons

	%
Gelderland	33.8
Noord-Brabant	16.9
Noord-Holland	11.7
Overijssel	8.4
Zuid-Holland	8.4
Friesland	5.2
Utrecht	5.2
Limburg	3.9
Drenthe	3.2
Flevoland	2.6
Groningen	0.6
Zeeland	0

Onderzoeksgroep

In tabel 4 zijn de demografische gegevens van de gezinshuisouder (de respondenten) en de eventuele partner te zien. In 90.9% heeft de gezinshuisouder een partner, daarvan is 85.7% samenwonend en gehuwd en 5.2% samenwonend en ongehuwd. 5.8% van de gezinshuisouders is alleenstaand en 3.2% is alleenstaand en gescheiden.

Tabel 4.

Demografische Gegevens Gezinshuisouder en Partner

Variabele	Gezinshuisouder			Partner (n = 140)		
	%	M	SD	%	M	SD
Geslacht						
Vrouw	76			25.7		
Man	24			74.3		
Leeftijd						
29-39	14.9			12.8		
40-49	42.9			37.9		
50+	42.2			49.3		
Totaal	100	47.24	7.64	100	48.74	7.82
Etniciteit						
Nederlands	98.7			99.3		
Surinaams	1.3			0.7		
Geloofsovertuiging						
Atheïst	35.1			40.7		
Christelijk protestants	43.2			35.7		
Christelijk katholiek	18.9			22.1		
Onderwijs						
HBO/WO	53.8			51.4		
MBO	34.4			37.9		
Middelbaar onderwijs	11.6			10.7		
Pedagogische opleiding						
Ja	57			35		
Nee	43			65		
Beroep						
Gezinshuisouder	100			40.3		
Fulltime ander werk				41.1		
Parttime ander werk				25.6		

De meeste respondenten zijn vrouwelijk (76%). De leeftijd van de gezinshuisouders varieert van 29 jaar tot 65 jaar. De gemiddelde leeftijd van de gezinshuisouder is 47 jaar en ongeveer 85% is 40 jaar of ouder. Bijna alle gezinshuisouders hebben een Nederlandse etniciteit. Van de gezinshuisouders is 35.1% atheïst, 43.2% protestants en 18.9% katholiek. De meeste gezinshuisouders hebben HBO/WO onderwijs gevolgd (53.8%). Ruim de helft van de gezinshuisouders (57%) heeft een opleiding in pedagogiek/didactiek.

Bovenstaande gegevens over de leeftijd, etniciteit en het geloof van de respondenten gelden in grote lijnen ook voor de partners van de respondenten. Logischerwijs zijn de partners bijna allemaal man. In vergelijking met de respondent hebben minder partners een opleiding in pedagogiek/ didactiek gevolgd (35%), echter 40.3% van de partners is van beroep ook gezinshuisouder, 41.1% heeft fulltime ander werk en 25.6% heeft parttime ander werk.

Onderzoeksvraag 1

Kenmerken van het gezinshuis

Definitie

Voor het onderzoek is gekozen voor een definitie van een gezinshuis, bestaande uit een aantal elementen. Deze elementen zijn getoetst bij de gezinshuisouders. In tabel 5 zijn de elementen weergegeven, de percentages geven aan hoe vaak een element door de gezinshuisouders is aangevinkt.

Tabel 5.

Elementen van de Definitie van Gezinshuizen

	%
1. In een gezinshuis worden een of meerdere kinderen tussen de 0 en 24 jaar opgenomen	96.3
2. Het gezinshuis is voor het kind een ander gezin dan zijn/haar gezin van herkomst	91.4
3. Het gezinshuis biedt 24 uur per dag, 7 dagen per week opvoeding/begeleiding aan dit kind	98.5
4. De gezinshuisouder is in dienst bij een zorginstelling en/of valt als zelfstandig ondernemer onder Gezinshuis.com	88.9
5. De opname van een kind binnen een gezinshuis vereist een residentiële indicatie voor verblijf afgegeven door BJZ of door het CIZ	82.7
6. Onder een gezin versta ik alle mogelijke opties die er maar zijn zoals een eenoudergezin, een tweeoudergezin met een relatie tussen man - vrouw, vrouw - vrouw, man - man of een ouderpaar tussen zussen/ broers, een gezin met of zonder eigen kinderen/ adoptiekinderen/ pleegkinderen, et cetera.	79.6

Alle elementen scoren 79.6% of hoger, wat betekent dat de elementen door de gezinshuisouders ruimschoots herkend worden als een deel van de definitie van gezinshuizen. Indien de gezinshuisouder niet alle elementen heeft aangevinkt is gevraagd naar een toelichting. Bij het eerste element wordt de leeftijdsgrens van 0 – 24 jaar nader gespecificeerd, waarbij de maximale leeftijdsgrens tot 18 jaar herhaaldelijk wordt genoemd. De leeftijdsgrens tot 12 jaar, uitloop tot maximaal 21 jaar en volwassenen met een verstandelijke beperking worden ook genoemd. Tevens worden er specificaties in de ondergrens gegeven: vanaf nul, vier, zes, tien of twaalf jaar. Bij het derde element noemen de respondenten dat door vrije weekenden en de vakanties die gezinshuisouders hebben, een gezinshuis geen 24 uur, 7 dagen per week opvoeding en begeleiding biedt. Het vierde element is niet aangevinkt indien sprake is van een zelfstandig gezinshuis, zelfstandige onderneming of een kleine particuliere instelling. De respondenten geven bij het laatste element aan dat het dient te gaan om een tweeoudergezin/ (echt)paar. Een eenoudergezin is volgens een aantal gezinshuisouders niet wenselijk gezien de zwaarte van het werk. Tevens vinden een aantal gezinshuisouders dat een relatie tussen broers en zussen minder geschikt is.

Gezinshuisplekken

Van de gezinshuizen staat 61.5% open voor kinderen vanuit de provinciaal gefinancierde jeugdzorg, 29.3% voor kinderen vanuit de gehandicaptenzorg (AWBZ gefinancierd) en 4.6% voor kinderen vanuit de geestelijke gezondheidszorg (AWBZ gefinancierd). Verder staan 1.5% van de gezinshuizen open voor kinderen met een Persoonsgebonden Budget (PGB). 3.1% van de gezinshuizen geven aan niet te weten vanuit welke financieringsstroom kinderen in hun gezinshuis geplaatst worden.

Gemiddeld blijken gezinshuisouders plek te bieden voor 3 - 4 kinderen. De gemiddelde minimum leeftijd van kinderen waaraan het gezinshuis opvang biedt is 4.3 jaar en de gemiddelde maximum leeftijd is 18 jaar. Bij 64.9% van de gezinshuizen zijn al eerder opgenomen kinderen uit het gezinshuis vertrokken. Van 500 ex-gezinshuiskinderen is bekend waar deze vervolgens terecht zijn gekomen, zie tabel 6.

Tabel 6.

Plaatsing Kinderen

	%
Plaatsing in een residentiële woongroep van een zorgaanbieder	40.6
Terug naar huis	27.4
Zelfstandig wonen	21.2
Plaatsing in een ander gezinshuis	5.2
Plaatsing in een pleeggezin	5.1
Plaatsing bij een adoptiegezin	0.2

De meeste kinderen gaan naar een residentiële woongroep, terug naar huis of gaan na het gezinshuis zelfstandig wonen. Er is nauwelijks sprake van plaatsing in een pleeggezin, een ander gezinshuis of een adoptiegezin. Naast de gegeven keuzemogelijkheden noemen 33 respondenten nog andere plekken: gesloten setting, gevangenis, Kinder- en Jeugdpsychiatrie, fasehuis, begeleid zelfstandig wonen/ kamertrainingstraject, bij familie of crisisopvang. Bij één gezinshuis was het opgenomen kind overleden.

Het huis: locatie – grootte – eigendom

De meeste gezinshuizen bevinden zich in een dorp (66.2%), de rest bevindt zich in een stad en 69.8% bevindt zich binnen de bebouwde kom, de rest buiten de bebouwde kom. In 16.2% van de gevallen bevindt het gezinshuis zich op het terrein van de zorgaanbieder.

Bij 40.5% is het gezinshuis een vrijstaand huis, bij 28.8% een rijtjeshuis, bij 15% een twee-onder-één-kap woning en bij 13.1% een (zorg)woonboerderij. Enkele gezinshuisouders wonen in een landhuis. Opvallend is dat in een appartement of flat geen gezinshuis wordt aangeboden. Op één gezinshuis na ligt bij ieder huis een tuin. De gemiddelde vierkante meter is 975.90, de kleinste tuin 6m² en de grootste 40.000m². Gemiddeld heeft een gezinshuis 7 slaapkamers. Bij 97.4% van de gezinshuizen heeft ieder opgenomen kind een eigen slaapkamer. Het gemiddeld aantal badkamers per gezinshuis is 1.74 en voor speel-hobbyruimte(s) is dit 2.3. Het gemiddeld aantal kamer(s) die voor privégebruik voor de gezinshuisouder(s) zijn bedoeld is 1.6.

In tabel 7 is te zien dat het huis bij 52% van de zorginstelling, waarvan bij 35.4% van de gevallen de zorginstelling het huis verhuurt aan de gezinshuisouder en bij 16.3% het huis zonder betaling van woonlasten ter beschikking stelt. Bij 48% is het huis van de gezinshuisouder zelf, 29.3% is hiervan een koophuis en 15% een huurhuis. Bij slechts 19.1% komt de tussenpositie van een woningbouwvereniging voor die het huis verhuurt aan de gezinshuisouder of aan de zorginstelling.

Tabel 7.

Eigenaar van het Gezinshuis

	%
Het huis is een dienstwoning in beheer van de zorgaanbieder welke de gezinshuisouder (voor een gedeelte) huurt	31.3
Het huis is eigendom van de gezinshuisouder	29.3
De zorgaanbieder heeft het huis gehuurd/gekocht en stelt deze ter beschikking aan de gezinshuisouder zonder betaling van woonlasten	16.3
De gezinshuisouder huurt het huis van een woningbouwvereniging en ontvangt een vergoeding van de zorgaanbieder	15.0
Een woningbouwvereniging verhuurt het huis aan een zorgaanbieder welke het huis weer doorverhuurt aan de gezinshuisouder	4.1

Gezinshuissamenstelling – netwerk

Van de respondenten woont 90.1% samen met zijn/haar partner in het huis. Hiervan is 4.3% een stel tussen twee vrouwen en 1.4% een stel tussen twee mannen. Bij 60.3% wonen een of meerdere eigen kinderen van de gezinshuisouder(s) in het huis. Een enkele keer woont er nog een ander familielid, (schoon)moeder of logeerkind in huis.

In 28.8% van de gezinshuizen wonen meerdere opgenomen kinderen uit één oorspronkelijk gezin. In 18.4% van de gezinshuizen zijn stagiaires werkzaam, meestal 1 per gezin. In 16.5% van de gezinshuizen werken één of twee vrijwilligers. Bij 76% van de gezinshuizen verblijven ook huisdieren.

In de periode maart - april 2011 heeft 11.1% van de gezinshuizen één kind opgenomen. De meeste gezinshuizen namen vier kinderen op (34%), waarna twee kinderen (17%), drie kinderen (16.3%) en vijf kinderen (13.1%) volgen. Een klein aantal gezinshuizen nam zes tot 8 kinderen op (8.5%). Van deze opgenomen kinderen is 55% meisje en 45% jongen. 91.2% is een gezinshuiskind, 8.2% is een pleegkind en 0.6% is een adoptiekind.

In tabel 8 is te zien van wie de gezinshuisouder, volgens henzelf, de meeste ondersteuning ontvangt en welke vorm van ondersteuning dit is. De vriend(in) wordt door de gezinshuisouder het vaakst genoemd (28.2%), waarna (schoon)moeder volgt (19.5%) volgt, vervolgens de broer en/of zus (18.8%), een ander familielid (14.7%), de (schoon)vader (12.4%) en als laatste opa en/of oma (6.4%). Deze personen ondersteunen de gezinshuisouders vooral op het emotionele/sociale gebied (45.1%), de opvang van de kinderen (27.1%) en in praktische ondersteuning (20.3%). Financiële, huishoudelijke en organisatorische ondersteuning worden nauwelijks genoemd en materiële ondersteuning is niet genoemd. Deze zijn in tabel 8 opgenomen onder het kopje genaamd overige (7.5%).

Tabel 8.

Ondersteuning eigen Netwerk

	Emotioneel/ sociaal %	Opvang kinderen %	Praktisch %	Overige %	Totaal %
Vriend/vriendin	14.3	7.1	4.1	2.6	28.2
(Schoon)moeder	7.9	7.1	3.7	0.8	19.5
Broer/zus	9.8	4.9	3.3	0.8	18.8
Ander familielid	5.6	3.8	3.8	1.5	14.7
(schoon)vader	4.5	2.3	4.5	1.1	12.4
Opa/oma	3	1.9	0.7	0.8	6.4
Totaal	45.1	27.1	20.3	7.5	100

Kenmerken van de gezinshuisouder*Beroep – opleiding*

De beroeps- en opleidingsgegevens van de gezinshuisouders zijn in tabel 9 te zien.

Tabel 9.

Beroepsgegevens Gezinshuisouder

Variabele	Gezinshuisouder		
	%	M	SD
Beroep vooraf			
Jeugdzorg	41.6		
Zorg	20.8		
Onderwijs	6.5		
Anders	31.2		
Aanvangsleeftijd		41.3	8.03
Duur gezinshuisouder		11.3	6.4
Pedagogische opleiding			
Jeugdzorg	62.0		
Zorg	16.0		
Onderwijs	14.0		
Anders	8.0		
Training/ bijscholing			
Ja	68.8		
Nee	31.2		
Ander werk			

Geen	57.8		
Betaald werk	26.0		
Vrijwilligerswerk	16.2		
Ander werk uren per week		11.45	10.65
1-10 uur	63.3		
11-20 uur	18.3		
21-36 uur	18.3		

De meeste gezinshuisouders (69%) hebben voordat zij gezinshuisouder werden een beroep binnen de (jeugd)zorg/onderwijs uitgevoerd. De gemiddelde aanvangsleeftijd van de gezinshuisouder is 41 jaar, waarbij de jongste gezinshuisouder 24 jaar was en de oudste 58 jaar. Gemiddeld genomen voeren de gezinshuisouders 14 jaar dit beroep uit, waarbij 1 jaar de kortste duur en 35 jaar de langste duur is. De meeste gezinshuisouders hebben een opleiding in pedagogiek/didactiek gevolgd (57%). In de periode maart - april 2011 of in dat half jaar daarvoor heeft 69% een training/bijbscholing gevolgd. Indien de gezinshuisouder nog betaald werk (26%) of vrijwilligerswerk (16.2%) uitvoert naast het gezinshuisouderschap dan besteden zij hier gemiddeld 11.6 uur per week aan.

Dienstverband

In tabel 10 zijn de gegevens over het dienstverband van de gezinshuisouder te zien.

Tabel 10.

Dienstverband van Gezinshuisouder

	%	M	SD
Dienstverband			
In loondienst bij zorgaanbieder	77.8		
Gezinshuis.com	13.6		
Anders	8.6		
Gezinshuisouder in loondienst			
Vast dienstverband	73.1		
Tijdelijk dienstverband	26.9		
Loondienst			
Parttime (12-39 uur)	89.0		
Fulltime (40 >)	6.5		
> 12 uur per week	4.3		
Uren per week		30.9	8.89

De meeste gezinshuisouders zijn in loondienst bij een zorginstelling (78%), waarvan 73% een vast dienstverband heeft en 27% een tijdelijk dienstverband. Het aantal uren waarop het contract is gebaseerd ligt gemiddeld op 31 uur per week.

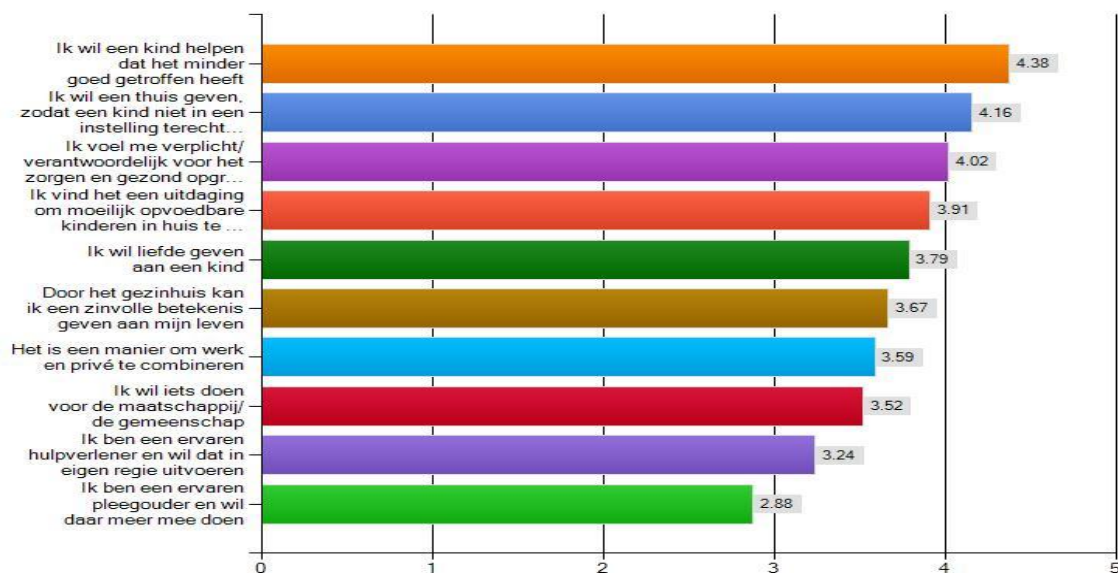
Motivatie

Aan de gezinshuisouders zijn een aantal motivaties voor het beroep voorgelegd. Zie figuur 2 voor de verschillende motivaties. De motivaties die gemiddeld het meest herkend werden (4 >) op een schaal van 1 tot 5 zijn:

- een kind willen helpen dat het minder goed getroffen heeft,
- een thuis willen geven zodat een kind niet in een instelling terecht komt,
- zich verplicht/verantwoordelijk voelen voor het zorgen en gezond opgroeien van een kind.

Figuur 2.

Motivatie Gezinshuisouder

Men herkende zich het minst in de volgende motivaties (2 <), deze zijn ook niet in figuur 1 opgenomen:

- zelf een uit huis geplaatst kind geweest of in aanraking geweest met jeugdzorg,
- graag kinderen in huis, graag een groter gezin willen zijn en/of eigen kinderen al uit huis,
- eigen religieuze overtuiging in de praktijk willen brengen.

Aanvullend hierop noemen meerdere gezinshuisouders het recht van een kind op eten/veiligheid/ onderdak/ opvoeding/ onderwijs/ een veilige gestructureerde leefomgeving/warmte/ liefde en verzorging, waarbij het gezinshuis als beste opvangvorm wordt gezien.

Beroepsuitvoering

De gezinshuisouders besteden gemiddeld de meeste tijd aan verzorgende en huishoudelijke taken en bezigheden met kinderen (spelletjes, helpen met huiswerk, et cetera). Contacten met de familie van de opgenomen kinderen scoren in verhouding erg laag, waarbij contacten met begeleiders/ gezinsvoogden/ school et cetera en het rapporteren en registreren gemiddeld hoger scoren. Gezinshuisouders geven aanvullend aan redelijk wat tijd kwijt te zijn aan het begeleiden en vervoeren van de kinderen naar sport/ therapie. Gezinshuisouders geven aan dat veel taken en dus uren in elkaar overlopen, zoals huishoudelijke taken uitvoeren en een goed gesprek voeren met een kind.

In de uitvoering van het beroep herkennen de gezinshuisouders zich de begrippen die te zien zijn in tabel 11. Hierbij is de gemiddelde waarde per begrip in kaart gebracht op een schaal van 1 tot 5.

Tabel 11.

Herkenning in

	M	SD
Opvoeder	4.68	0.64
Specialistisch opvoeder	4.41	0.91
Hulpverlener	3.9	1.15
Vervangende ouder	3.08	1.45
Behandelaar	3.03	1.26

De gezinshuisouders herkennen zich voornamelijk in het begrip: 'opvoeder', maar de andere begrippen 'hulpverlener', 'vervangende ouder' en 'behandelaar' scoren ook allen gemiddeld minimaal een drie. Een aantal gezinshuisouders noemt nog een aantal aanvullende begrippen die zij van toepassing vinden voor hun functie waarbij de rol per situatie kan verschillen: (ouder)begeleider, vertrouwenspersoon, observeerder, intermediair/ bemiddelaar.

De gezinshuisouders hebben op iedere omschreven essentie van de opvang van kinderen in een gezinshuis die te zien zijn tabel 12 een waarde kunnen geven van 1 tot 5.

Tabel 12.

Essentie van een Gezinshuis

	M
De mogelijkheid voor het kind om deel te nemen aan een normaal gezinsleven	4.88
De continuïteit die het kind geboden wordt	4.86
De geborgenheid en veiligheid die het gezinshuis biedt aan het kind	4.83

De zorg en opvoeding die de gezinshuisouder geeft aan het kind	4.79
De duurzaamheid die het kind geboden wordt	4.78
Het gewone gezinsleven wat een gezinshuis kan bieden	4.71
De betrokkenheid en verantwoordelijkheid die de gezinshouder heeft over het kind	4.7
De mogelijkheid voor het kind om te oefenen met het aangaan/ onderhouden van relaties	4.69
De mogelijkheid voor het kind om te leven in een kleinschalige opvangvorm	4.66
De aandacht en nabijheid die de gezinshuisouder biedt aan het kind	4.65

De gemiddelde score van alle genoemde essenties ligt ruim boven de 4 en rond de 5 en er is nauwelijks sprake van spreiding. Aanvullend op deze essenties noemen de gezinshuisouders de volgende essenties:

- Het kind mogen en kunnen zijn, waarbij de mogelijkheid er is om van fouten te leren.
- De opbouw van zelfvertrouwen en het geloof in zichzelf.
- Deelname aan de maatschappij/ het gewone leven: (sociale) contacten in en/of met de buurt, school, verenigingen, andere gezinnen en de familie van de gezinshuisouder.
- Het onvoorwaardelijk respect, de eerlijkheid en het niet oordelen van de gezinshuisouder.
- De gedeelde verantwoordelijkheid, openheid en samenwerking tussen de biologische ouders, de gezinshuisouders en de zorgaanbieder.
- De mogelijkheid om een verworven loyaliteit met de gezinshuisouder op te bouwen waaraan het kind later zijn autonomie kan ontleen en tevens het behoud van de loyaliteit aan de eigen ouders.

Kenmerken van het geselecteerde opgenomen kind

Demografie

In tabel 13 zijn de demografische gegevens van het opgenomen kind te zien.

Tabel 13.

Demografische Variabelen Opgenomen Kind

	%	M	SD
Geslacht			
Jongen	53.8		
Meisje	46.3		
Leeftijd			
4 – 12 jaar	57.5		
13 >	42.5		
Totaal		12.05	0.57
Etniciteit			

Nederlands	93.1
Antilliaans	4.1
Surinaams	2.1
Geloofsovertuiging	
Atheïst	74.2
Christelijk protestants	12.3
Christelijk katholiek	11
Onderwijs	
Speciaal basisonderwijs	42.1
Voortgezet onderwijs	27
Basisonderwijs	16.4
Speciaal voortgezet onderwijs	13.2
Maatregel	
(Voorlopige) OTS	51.3
(Voorlopige) Voogdij	30.6
Geen	18.1
Plek vooraf	
Woongroep binnen zorginstelling	47.9
Biologisch gezin	23.3
Pleeggezin	21.9
Ander gezinshuis	6.8
Herkomst	
Eenoudergezin: moeder	51.7
Tweeoudergezin	35.1
Nieuw samengesteld gezin	8.6
Eenoudergezin: vader	2.6
(Half)brusjes	
Brusjes	66
Halfbrusjes	54

Van de opgenomen kinderen zijn er ongeveer evenveel jongens (53.8%) dan meisjes (46.3%). De leeftijd varieert van 4 tot 21 jaar, met één uitschieter naar 37 jaar. De gemiddelde leeftijd van het opgenomen kind is 12 jaar en 57.5% is tussen de 4 en 12 jaar. Bijna alle opgenomen kinderen hebben een Nederlandse etniciteit (93.1%). Van de kinderen is 74.2% atheïst, 12.3% protestants en 11% katholiek. Van de opgenomen kinderen volgt 55.3% speciaal onderwijs. Ongeveer de helft van de kinderen heeft een (voorlopige) OTS als maatregel opgelegd gekregen, 30.6% een voogdij en 18.1% heeft geen maatregel. De meeste kinderen (47.9%) hebben voordat zij in het gezinshuis zijn komen wonen in een

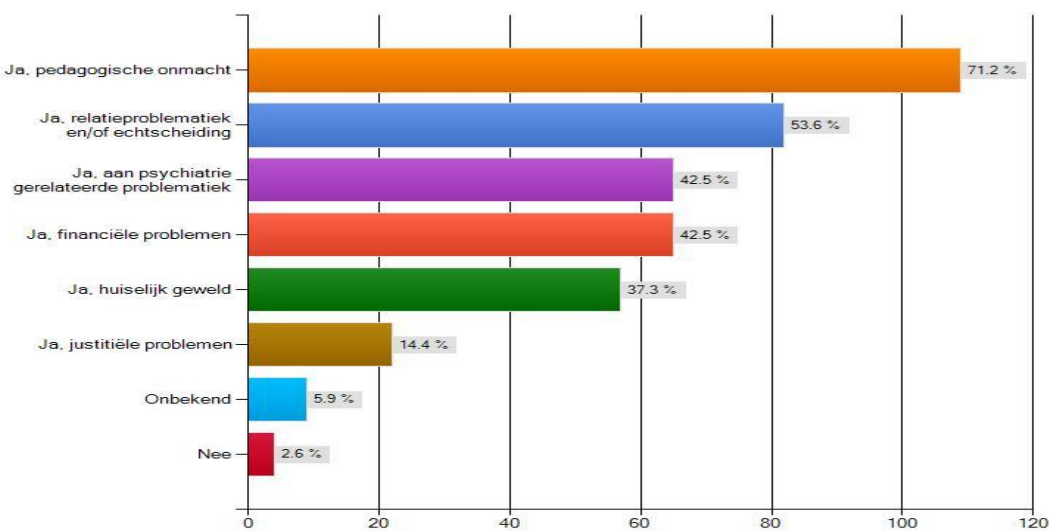
woongroep binnen een zorginstelling gewoond, bij slechts 23.3% is dit het biologisch gezin. Bij de meeste kinderen (51.7%) is het gezin van herkomst een oudergezin met moeder. Van de opgenomen kinderen heeft 66% brusjes en 54% halfbrusjes.

Hulpverleningsgeschiedenis / achtergrond

Bij 91.5% van de opgenomen kinderen was, voordat hulpverlening startte voor het kind, sprake van ouderproblematiek. Bij slechts 2.6% was er niet sprake van ouderproblematiek en bij 6% is dit onbekend. In figuur 3 is de percentageverdeling te zien over de verschillende ouderproblematieken.

Figuur 3.

Ouderproblematiek

Een aantal gezinshuisouders noemen als ouderproblematiek tevens verslaving aan alcohol en of drugs, (seksueel) misbruik, verwaarlozing, een laag IQ en/ of verstandelijke beperking.

De gezinshuisouders rapporteren de volgende gegevens, opgenomen in tabel 14, over de hulpverleningsgeschiedenis van het opgenomen kind. Hierbij is doorgevraagd naar de soorten hulp aan het kind.

Tabel 14.

Hulpverleningsgeschiedenis

	Ja %	Onbekend %	Nee %
Hulp aan de ouders/ opvoeders van herkomst	61.1	31.8	7
Hulp aan het gezin	53.2	36.5	10.3
Hulp aan het kind	61.5	28.2	10.3
Ambulante hulp	21.0		

Dagbehandeling	17.6
Residentiële opvang	27.5
Hulp door GGZ instellingen	16.3
Hulp door (L)VG instellingen	17.3

In ruim de helft van de gevallen is al sprake geweest van hulp aan de ouders/opvoeders van herkomst (61%), bij 53% hulp aan het gezin en bij 61% hulp aan het kind. De soort hulp is verder gespecificeerd, in zoverre bekend bij de gezinshuisouder, waarbij residentiële opvang het hoogste scoort (28%) dan ambulante hulp (21%) en dan dagbehandeling (18%). De hulp door GGZ instellingen of door (L)VG instellingen scoren beiden rond de 16%, maar kan verweven zijn in voorgaande hulpvormen.

Plaatsing in gezinshuis

Bij 76.6% van de opgenomen kinderen is Bureau Jeugdzorg de verwijzende instantie en bij 23.4% is dit Centrum Indicatiestelling Zorg. De opgenomen kinderen verblijven momenteel gemiddeld 2.7 jaar in het gezinshuis, waarbij de langste duur 13.3 jaar is en er een uitschieter van 27 jaar tussen zit. In tabel 15 is te zien hoe lang de kinderen in het gezinshuis verblijven. Daarbij valt op dat de meeste kinderen op dat moment korter dan één jaar in het gezinshuis zijn.

Tabel 15.

Tijd in Gezinshuis

	%
0-1 jaar	32.5
2 jaar	20.6
3 jaar	14.4
4 jaar	10.6
5 jaar	8.2
6 jaar	5
7 jaar	3.1
8 jaar >	5.6

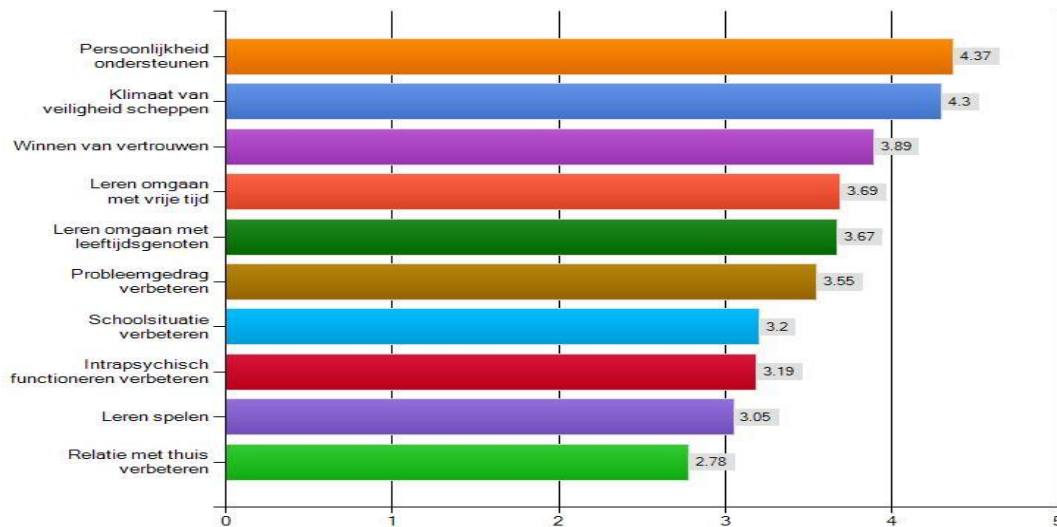
Er zijn verschillende algemene doelen van plaatsing in een gezinshuis te onderscheiden. Bij 89.2% van de gezinshuizen biedt het gezinshuis een perspectiefbiedende opvoedingssituatie en dus langdurig verblijf aan het opgenomen kind. Door 5% wordt

genoemd dat het gaat om het bieden van tijdelijke hulp/opvang om te kijken waar het kind vervolgens het beste geplaatst kan worden. De overige 6% bestond uit drie doelen die dus nauwelijks genoemd werden. Opvallend is echter dat van die drie doelen het doel verminderen van de gedragsproblematiek van de jeugdige vrij vaak (30%) gekozen werd in combinatie met het meest voorkomende doel: bieden van een perspectiefvolle opvoedingssituatie.

Er is tevens gevraagd naar specifieke doelen waaraan de gezinshuisouders in de periode maart – juni 2011 werken bij het opgenomen kind. In figuur 4 zijn de gemiddelde waarden per doel te zien, waarbij bij waarde 1 het doel niet nagestreefd wordt en bij waarde 5 het doel zeer sterk benadrukt wordt.

Figuur 4.

Specifieke Doelen van Plaatsing

Ruim de helft van de kinderen (52.3%) ontvangt geen andere hulp naast de opvang in het gezinshuis. Van de overige helft maakt 26.1% van de kinderen gebruik van therapie, 11.1% ontvangt diagnostiek of behandeling en 6.5% ontvangt hulp door GGZ instellingen. Dagbehandeling, vrij toegankelijke of geïndiceerde ambulante zorg, hulp door (L)VG instellingen komt nauwelijks voor.

In tabel 16 is te zien waar het opgenomen kind terecht kan wanneer de gezinshuisouder verlof heeft of niet in het gezinshuis aanwezig is.

Tabel 16.

Plek voor Kind bij Verlof Gezinshuisouder

	%
Bij de biologische ouders	21.8
In het netwerk van de gezinshuisouder	21.4
In een gezinslogeerhuis	20.9
In het netwerk van het kind (en/ of de biologische ouders)	19.9
In een woongroep van een zorginstelling	5.8
In een pleeggezin	5.3
In een ander gezinshuis	4.9

De kinderen worden voornamelijk opgevangen bij de biologische ouders (21.8%), het netwerk van de gezinshuisouder (21.4%), in een gezinslogeerhuis (20.9%) of het netwerk van de biologische ouders/ het kind (19.9%). Een woongroep van een zorginstelling, een pleeggezin en een ander gezinshuis worden in verhouding nauwelijks genoemd. De gezinshuisouders noemen tevens een gastgezin, een logeergezin, weekendpleegzorg, de voogd en nergens als plekken waar kinderen naartoe kunnen. Een aantal gezinshuisouders geven aan dat bij hen het opgenomen kind altijd in het gezinshuis blijft en dat de gezinshuisouder dan vervangen wordt door een pedagogisch medewerker, een collega, een vervangende gezinshuisouder, andere verzorgers, stagiaires of een (gespecialiseerde) oppas.

Contacten met

In tabel 17 is het contact wat het opgenomen kind heeft met de biologische ouders te zien.

Tabel 17.

Contact met Biologische Ouders

	Moeder %	Vader %
Contact		
Leeft nog	91.3	81.9
Is in beeld	83.8	56.3
Soort contact		
Belcontact	26.5	27.4
Kind bezoekt ouder thuis	21.6	21.8
Ouder bezoekt kind in gezinshuis	16	14.5
Brief/ mailcontact	13.8	10.1
Logeren bij ouder	13.4	15.3
Vakanties bij ouder	8.7	10.9

Opgenomen kinderen hebben meer contact met moeder dan met vader. De percentages bij het soort contact met moeder zijn namelijk gebaseerd op N=412, bij vader zijn de percentages gebaseerd op N=248. De percentages bij het soort contact zijn bij moeder structureel hoger dan bij vader. Het soort contact bestaat voornamelijk uit bellen maar er is ook sprake van brief/ mailcontact. Het kind bezoekt de ouder vaker dan dat de ouder op bezoek gaat bij het kind in het gezinshuis en een aantal kinderen gaat ook wel eens logeren of op vakantie bij de biologische ouder.

In tabel 18 is te zien dat, volgens de gezinshuisouder, de vader en de moeder voornamelijk de plaatsing van hun kind in het gezinshuis accepteren, vervolgens gedogen en haast niet tegen werken.

Tabel 18.

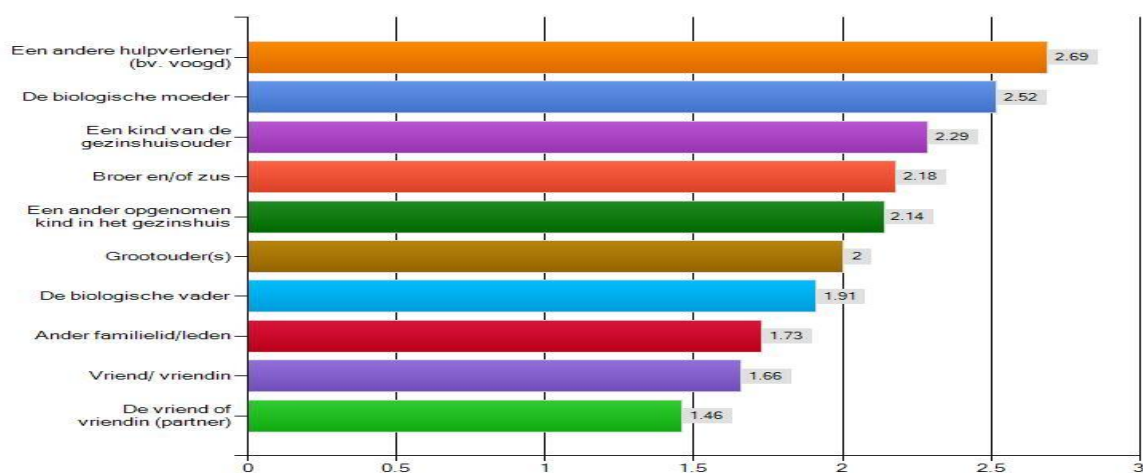
Omgang plaatsing

	Moeder %	Vader %
Accepteert plaatsing	49.3	54.4
Gedooft plaatsing	46.4	42.9
Werkt plaatsing actief tegen	4.3	2.7

In figuur 5 is te zien welke personen volgens de gezinshuisouder(s), naast henzelf, de grootste steunbronnen zijn voor het opgenomen kind. Hierbij is de gemiddelde waarde in kaart gebracht op een schaal van 1 tot 5.

Figuur 5.

Steunbron voor opgenomen Kind

Een andere hulpverlener scoort gemiddeld het hoogste (2.69) en dus ook gemiddeld hoger dan de biologische moeder (2.52). Een kind van de gezinshuisouder scoort weer gemiddeld hoger (2.29) dan de eigen broer of zus van het opgenomen kind (2.18). De eigen broer of zus scoort gemiddeld dan weer hoger dan andere opgenomen kinderen in het gezinshuis (2.14). De biologische vader van het opgenomen kind scoort gemiddeld relatief laag (1.91). De gezinshuisouders noemen ook nog de volgende personen als steunbron voor het opgenomen kind: leerkracht/ mentor op school, buurvrouw, het voormalig pleeggezin, het gastgezin, het logeergezin/ weekendgezin, vrienden en/ of familie van de gezinsouders of de ambulante hulpverlener van de zorginstelling.

De gezinshuisouders geven een 8.2 als rapportcijfer voor de samenwerking met de zorginstelling. De samenwerking met de school van dit kind krijgt van de gezinshuisouder gemiddeld een 8.2. De verwijzende/ plaatsende instantie krijgt een 7.2 en de biologische ouder(s) een 5.2.

Resultaten: onderzoekvraag 2

Problematiek van het kind

In tabel 19 zijn de gemiddelde scores te zien op een schaal van 1 tot 5, waar volgens de gezinshouders de problemen van het opgenomen kinderen bevinden, volgens de assen van het Classificatiesysteem Aard Problematiek Jeugdigen (CAP-J).

Tabel 19.

CAP-J

	M	SD
As A. Psychosociaal functioneren	3.96	1.20
As B. Gezin en opvoeding	3.94	1.25
As C. Lichamelijke gezondheid, aan lichaam gebonden functioneren	1.89	1.27
As D. Vaardigheden en cognitieve ontwikkeling	3.9	1.13
As E. Jeugdige en omgeving	3.57	1.12
Totaal CAP-J	3.45	0.76

De opgenomen kinderen scoren gemiddeld 3.45 op de CAP-J, wat inhoudt dat deze kinderen bovengemiddelde problematiek hebben. De problematiek van de jongeren bevindt zich ruim bovengemiddeld in het psychosociaal functioneren, rondom het biologische gezin en de opvoeding en in de vaardigheden en cognitieve ontwikkeling van het kind. Problemen met de omgeving scoort iets lager, maar nog steeds bovengemiddeld. De kinderen hebben beduidend minder problemen in de lichamelijke gezondheid.

Volgens de problematiekindeling van de Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) zie tabel 20, kan problematiek bij het kind normaal, binnen het grensgebied en verhoogd scoren. De opgenomen kinderen hebben een verhoogde score op prosociaal gedrag, op gedragsproblemen en problemen met leeftijdgenoten, wat betekent dat ze binnen het grensgebied scoren. De Strengths and Difficulties Questionnaire wijst dus uit dat de kinderen minder prosociaal gedrag laten zien vergeleken met leeftijdgenoten, minder goed met leeftijdgenoten kunnen omgaan en meer gedragsproblemen laten zien. De kinderen hebben geen problemen op emotioneel gebied of hyperactiviteit. De totale problematiek scoort gemiddeld in het verhoogde (klinische) gebied.

Tabel 20.

SDQ

	M	SD	Grensg gebied	Verhoogd
SDQ- prosociaal (1)	5.56	2.54	5	0 – 4 Grens

SDQ- emotionele problematiek (2)	3.81	2.58	4	5 – 10	Normaal
SDQ- hyperactiviteit (3)	5.74	2.74	6	7 – 10	Normaal
SDQ- gedragsproblematiek (4)	3.23	2.63	3	4 – 10	Grens
SDQ- leeftijdgenoten (5)	3.92	2.43	3	4 – 10	Grens
SDQ totaal 2-3-4-5	16.7	7.09	11-13	14 – 40	Hoog

In tabel 22, opgenomen in bijlage 3, staan de correlaties weergegeven van de mate van problematiek van het kind en de opvoedingskenmerken van de gezinshuisouders. Voor de duidelijkheid zijn ook de losse items van de CAP-J toegevoegd, maar deze zijn niet in de analyses betrokken.

De CAP-J en SDQ schalen die de problematiek van het kind weergeven hangen sterk met elkaar samen. De score op de totale CAP-J schaal hangt significant ($r = .55, p < .001$) samen met de totale problematiek volgens de SDQ en correleert negatief met de positieve prosociale schaal ($r = -.25, p < .01$). Voor de schalen voor specifieke problemen volgens de SDQ geldt eveneens een significante samenhang met de CAP-J totaal schaal ($.31 < p < .46$). Opvallend is ook, dat binnen de SDQ-schalen kinderen met emotionele problemen ook hoog scoren op hyperactiviteit, gedragsproblemen en problemen met leeftijdgenoten. Er lijkt sprake van een complexiteit aan problematiek.

Samenhang tussen kindproblematiek en opvoeden van de gezinshuisouder

In tabel 22 zijn gemiddelde scores over opvoedkenmerken van de gezinshuisouder opgenomen. Deze scores worden gebruikt om de samenhang na te gaan met kenmerken van het kind en kenmerken van de gezinshuisouder, welke in tabel 21 (in bijlage 3) zijn opgenomen.

Tabel 22.

Opvoeden door de Gezinshuisouder

	Mean	SD	Items
Discipline (PDI)	5.19	0.67	8
Belonen – positief opvoeden (APQ)	3.98	0.51	6
Opvoedingscompetentie (NOSI)	3.61	0.43	13
Mate van stress	3.35	2.26	10
Mate van invloed	7.5	1.63	10
Mate van effectiviteit	8.7	1.72	10

Voor de opvoedingskenmerken van de ouders geldt, dat discipline, belonen en de mate van invloed niet samenhangen met de totale problematiek van het kind volgens CAP-J of SDQ en niet met de specifieke SDQ schalen. De mate waarin gezinshuisouders zich competent voelen en stress ervaren hangt daarentegen wel samen de problematiek van het kind. Meer competente ouders ervaren minder totale problematiek volgens CAP-J ($r = -.21, p < .01$), SDQ ($r = -.34, p < .001$) en ze ervaren juist meer stress wanneer de problematiek van het kind groter is: CAPJ: $r = .17, p < .05$; SDQ: $r = .30, p < .001$. Opvallend is, dat de score die ouders geven voor de effectiviteit van het gezinshuis (schaal 1-10) significant positief samenhangt met hun ervaren competentie als opvoeder ($r = .39, p < .001$) en significant negatief met de mate waarin ze stress ervaren tijdens de opvoeding ($r = -.33, p < .001$).

Verschillen in kenmerken in relatie tot opvoeden

Met behulp van independent t-toetsen en ANOVA's zijn verschillen in variabelen/ kenmerken van de gezinshuisouder(s), de eventuele partner en het opgenomen kind onderzocht in relatie tot het opvoeden door de gezinshuisouder (discipline – belonen – competentie) en de mate van stres/ invloed en effectiviteit.

Opgenomen kind

Er is geen significant effect met behulp van t-toets gevonden bij het contact van het kind met moeder (ja/nee) of met vader. Ook de duur in het gezinshuis van het opgenomen kind, ingedeeld in 0 - 2 jaar of 3 jaar of meer bleek niet significant te scoren.

Significante verschillen zijn gevonden op de variabelen geslacht, leeftijd, maatregel en de verwijzer. Het blijkt dat gezinshuisouders significant ($t(150) = -2.02, p < .05, n = 152$) de opvang van kinderen effectiever achten bij meisjes ($M = 9, SD = 1.24, n = 71$) dan bij jongens ($M = 8.44, SD = 2.02, n = 81$). Tevens blijkt uit een t-toets dat gezinshouders de opvang van kinderen in een gezinshuis significant ($t(150) = 2.61, p < .01, n = 152$) effectiever achten bij kinderen van 4 - 12 jaar ($M = 9.02, SD = 1.41, n = 86$) dan bij kinderen van 13 jaar en ouder ($M = 8.27, SD = 1.98, n = 66$). De mate van invloed is ook significant ($t(152) = 2.13, p < .05, n = 154$), waarbij kinderen van 4 - 12 jaar ($M = 7.74, SD = 1.43, n = 88$) en bij 13 jaar en ouder ($M = 7.18, SD = 1.82, n = 66$). Voor de maatregel die het kind heeft is een significant verschil ($F(2, 151) = 4.21, p < .05$) gevonden tussen een (voorlopige) OTS en een (voorlopige) voogdij. Bij kinderen met een (voorlopige) OTS voelen gezinshuisouders zich competenter ($M = 3.71, SD = 0.83, N = 80$) dan bij kinderen met een (voorlopige) voogdij ($M = 3.49, SD = 0.47, n = 46$). Beide groepen verschillen niet significant met kinderen die geen maatregel opgelegd hebben gekregen ($M = 3.55, SD = 0.45, n = 28$). Ten slotte zijn op de verwijzer van het opgenomen kind twee significante verschillen gevonden. Bij kinderen

die vanuit het CIZ worden geplaatst hebben gezinshuisouders significant ($t(151) = -3.29, p < .01, n = 153$) meer het idee invloed te hebben op het gedrag van het opgenomen kind ($M = 8.26, SD = 1.14, n = 34$) dan bij kinderen die vanuit Bureau Jeugdzorg worden geplaatst ($M = 7.26, SD = 1.67, n = 119$). Tevens achten gezinshuisouders bij kinderen die vanuit het CIZ worden geplaatst significant ($t(149) = -3.06, p < .01, n = 151$) de opvang van deze kinderen in een gezinshuis effectiever ($M = 9.24, SD = 0.89, n = 34$) dan bij kinderen die vanuit Bureau Jeugdzorg zijn geplaatst ($M = 8.53, SD = 1.86, n = 117$).

De gezinshuisouder

Er zijn geen significante verschillen gevonden met t-toetsen op de variabelen partner (ja/nee), eigen kinderen (ja/nee), tijdelijk of vast in loondienst, bijscholing op het moment (ja/nee) en ander werk naast het gezinshuis (ja/nee). Met een ANOVA is de leeftijd van de gezinshuisouder getoetst tussen de volgende categorieën: 29 - 39 jaar, 40 - 49 jaar en 50+. Hier bleek ook geen significant verschil in te zijn. Met een ANOVA is tevens het aantal jaren dat iemand gezinshuisouder is getoetst met de volgende categorieën: 0-2 jaar, 3-10 jaar en 10 jaar of meer. Ook is het schoolniveau van de gezinshuisouder met de volgende categorieën getoetst (HBO/WO, MBO, middelbaar onderwijs). Tenslotte is met een ANOVA getoetst of er verschil is in het aantal opgenomen kinderen (1 - 2 kinderen, 3 - 4 kinderen en 5 kinderen of meer). Uit geen van deze analyses is een significant verschil gevonden.

Significante verschillen zijn gevonden met behulp van t-toetsen op de variabelen sekse, pedagogische opleiding en dienstverband. Het blijkt dat vrouwelijke gezinshuisouders gemiddeld significant ($t(152) = -2.42, p < .05, n = 154$) hoger scoren ($M = 4.03, SD = 0.52, n = 154$) op belonen van het opgenomen kind dan mannelijke gezinshuisouders ($M = 3.81, SD = 0.43, n = 154$). Op het wel of niet hebben gevolgd van een pedagogische opleiding door de gezinshuisouder zijn twee significante verschillen gevonden. Gezinshuisouders met een pedagogische opleiding hebben significant ($t(152) = -2.33, p < .05, n = 154$) meer het gevoel ($M = 7.77, SD = 1.4, n = 154$) invloed te hebben op het gedrag van het opgenomen kind dan gezinshuisouders zonder pedagogische opleiding ($M = 7.16, SD = 1.83, n = 154$). Tevens blijkt dat de gezinshuisouders met een pedagogische opleiding significant ($t(150) = -2.59, p < .05, n = 152$) de opvang van het opgenomen kind in het gezinshuis effectiever achten ($M = 9.04, SD = 1.09, n = 152$) dan gezinshuisouders zonder pedagogische opleiding ($M = 8.28, SD = 2.2, n = 152$). Op het soort dienstverband is ook een significant verschil gevonden ($t(148) = 2.59, p < .05, n = 150$), waarbij gezinshuisouders als zelfstandige ondernemers zich significant ($M = 3.74, SD = 0.21, n = 150$) opvoedingscompetenter voelen dan gezinshuisouders in loondienst bij een zorgaanbieder ($M = 3.58, SD = 0.46, n = 150$).

Partner van de gezinshuisouder

Met behulp van een t-toets is geen significant verschil gevonden op het geslacht van de partner. Tevens zijn, middels een ANOVA, geen significanties gevonden in de leeftijd van de partner (categorieën 29-39 jaar, 40-49 jaar en 50+) en schoolniveau van de partner (categorieën HBO/WO, MBO, middelbaar onderwijs).

Met een t-toets zijn significante verschillen gevonden op de variabelen beroep en pedagogische opleiding. Een gezinshuisouder met een partner die van beroep ook gezinshuisouder is acht significant ($t(137) = -3, p < .05, n = 139$) de opvang van kinderen in een gezinshuis effectiever ($M = 9.2, SD = 1.04, n = 139$) dan een gezinshuisouder met een partner die van beroep géén gezinshuisouder is ($M = 8.44, SD = 1.93, n = 88$). Het blijkt tevens dat gezinshuisouders waarvan de partner een opleiding in pedagogiek of didactiek heeft gevolgd zich significant ($t(138) = -2.70, p < .01, n = 140$) competentier in de opvoeding voelen ($M = 3.73, SD = 0.25, n = 49$) dan gezinshuisouders met een partner die géén opleiding hebben gevolgd ($M = 3.56, SD = 0.49, n = 91$) hierin.

Conclusie en discussie

Dit onderzoek bestond uit twee delen, eerst zijn algemene kenmerken van een gezinshuis, de gezinshuisouder(s) en de opgenomen kinderen in kaart gebracht en vervolgens is het opvoeden door de gezinshuisouders in relatie tot de kenmerken van het opgenomen kind en de gezinshuisouder onderzocht.

Geconcludeerd kan worden dat er geen sprake is van een eenduidige definitie en vormgeving van gezinshuizen in Nederland. In de praktijk blijken meerdere definities van gezinshuizen gehanteerd te worden en er blijkt een diversiteit in de onderzochte kenmerken tussen de gezinshuizen. Het overzicht van de resultaten van dit onderzoek voorziet in een algemene beschrijving van gezinshuizen, er rekening mee houdend dat de populatiegroep in dit onderzoek niet alle gezinshuizen in Nederland omvat. Er is echter wel sprake van een grote onderzoeksgroep (N = 240) waarbinnen 68% respons (N = 162) is behaald. Het overzicht van de geschetste algemene kenmerken van het gezinshuis, de gezinshuisouder(s) en de opgenomen kinderen geeft dus een representatief beeld.

Uit de onderzochte verbanden tussen het opvoeden door de gezinshuisouder(s) en de kenmerken van het opgenomen kind en de gezinshuisouder blijkt dat het opvoedingsgedrag van de gezinshuisouder niet samenhangt met de problemen van de opgenomen kinderen. Tevens blijkt dat de opgenomen kinderen een verhoogde en complexe problematiek hebben, met name gedragsproblemen. Meer problematiek bij het opgenomen kind leidt tot stress en minder competentie bij de gezinshuisouders. Gezinshuisouders menen ruim voldoende invloed te hebben op de kinderen en schatten het gezinshuis als hoog effectief in. Tevens lijkt een gezinshuis effectiever voor jongere kinderen. Als laatste blijkt dat gezinshuisouders die een pedagogische/ didactische opleiding hebben gevolgd zich competentier voelen dan gezinshuisouders die geen pedagogische/ didactische opleiding hebben gevolgd.

De resultaten van dit onderzoek zijn moeilijk af te zetten tegenover literatuur of ander wetenschappelijk onderzoek. Er is namelijk nauwelijks recent wetenschappelijk onderzoek gedaan naar gezinshuizen en dit onderzoek voorziet voor het eerst in een algemeen beeld over de kenmerken van een gezinshuis in Nederland. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een digitale vragenlijst gericht aan de gezinshuisouder. Inherent aan het gebruik van een digitale vragenlijst is dat de onderzoeker geen controle heeft op de respons en er dus ook sprake kan zijn van sociale wenselijkheid. De resultaten van dit onderzoek zijn gebaseerd op een door de onderzoeker ontwikkelde vragenlijst wat maakt dat deze nooit 100%

betrouwbaar en volledig is. Tevens is iedere vraag maar één keer gesteld in de vragenlijst waardoor ook hierdoor geen controle op de antwoorden heeft plaatsgevonden.

Dit onderzoek voorziet in een eerste beschrijving van de kenmerken en werkwijze van gezinshuizen. Op dit algemene beeld kan ander wetenschappelijk onderzoek afgezet worden en het biedt een basis en input voor vervolgonderzoek. Het is dan ook van belang dat er vervolgvragen gekoppeld gaan worden aan de beschreven resultaten, waarbij men steeds vanuit verschillende invalshoeken de kenmerken en werkwijze van gezinshuizen gaat onderzoeken. De opgenomen kinderen, de biologische ouders van deze kinderen en de kinderen van de gezinshuisouders zelf zijn dan ook belangrijke personen binnen het gezinshuissysteem die als informatiebron kunnen dienen. Van belang is een lange termijn onderzoekslijn te ontwikkelen om de werkwijze van gezinshuizen te expliciteren. Dit zal uiteindelijk leiden tot een 'gezinshuismodel' met verbanden en invloeden, welke steeds verder ontwikkeld en uitgediept kan worden.

Inzicht in de kenmerken van een gezinshuis helpt om een beeld te krijgen van wat de doelgroep nodig heeft en welke inzet vanuit verschillende domeinen nodig is. Dit onderzoek zou als basis kunnen dienen voor een landelijk dekkende structurele dataverzameling binnen de gezinshuissector. Beschikking over gegevens geeft namelijk input voor professionalisering en inzicht in de kwaliteit van gezinshuizen. Het helpt ontwikkelingen in de gezinshuissector te monitoren, of de ontwikkeling van de vraag beter te voorspellen. Idealiter zou dit vanuit een top-down aanpak vanuit de regering aangestuurd en gefaciliteerd moeten worden, waarbij de praktijk de gegevens aanlevert en verzamelt. Gezien de onzekere tijd binnen de jeugdzorg door de ontwikkelingen rondom de toekomstige stelselwijziging waarbij verantwoordelijkheden van provincies naar gemeentes worden overgeheveld, is het van belang dat alle partners binnen de gezinshuissector hun krachten en expertise bundelen. De gezinshuissector dient zich vanuit een bottom-up visie/ beleid transparanter en duidelijker te positioneren binnen het jeugdzorgveld.

Wetenschappelijk onderzoek dient nooit op zichzelf te staan en moet een wisselwerking zijn tussen praktijk, beleid en onderzoek. Dit onderzoek dient dan ook als aansporing bij alle betrokken instanties/ professionals om zich samen in te zetten de gezinshuissector te professionaliseren en de kwaliteit en effectiviteit van de opvang van uithuisgeplaatste kinderen in gezinshuizen te verbeteren. Want zoals omschreven in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, heeft ieder kind/ jongere recht op een gezinsleven.

Literatuur

- Abidin, R. R. (1983). *Parenting Stress Index: Manual*. Charlottesville: Pediatric Psychology Press.
- Baecke, J. A. H., Van Boer, R., Bremmer, P. J. J., Duenks, M., Kroon, D. J. J., Loeffen, M., Mobach, C & Schuyt, M. (2009). *Evaluatieonderzoek Wet op de jeugdzorg*. Den Haag: Programmaministerie Jeugd en Gezin en Ministerie van Justitie.
- Besten, G. (2007). Niet zonder ons... Gezinshuizen aan het begin van de 21^e eeuw. Ughelen: De gezonde balans.
- Boendermaker, L., Van Rooijen, K., Berg, T. (2010). *Residentiële jeugdzorg: wat werkt?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Brock, A. J. L. L., Vermulst, A. A., Gerris, J. R. M., & Abidin, R. R. (1992). *Nijmeegse Ouderlijke Stress Index. Handleiding experimentele versie*. Lisse: Swets & Zeitlinger.
- Brock, A. J. L. L., Vermulst, A. A., Gerris, J. R. M., & Abidin, R. R. (2003). *Nijmeegse Ouderlijke Stress Index. Vragenlijst experimentele nieuwe versie*. Nijmegen: Katholieke Universiteit Nijmegen, sectie Orthopedagogiek Gezin & Gedrag.
- Bureau Jeugdzorg. (2011). *Informatie*. Verkregen op 11 februari 2011, van <http://www.bureaujeugdzorg.info/Informatie>
- Centrum Indicatiestelling zorg. (2011). *Home*. Verkregen op 11 februari 2011, van <http://www.ciz.nl/>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2010). *Tendrapport 2010. Landelijke jeugdmonitor*. Den Haag / Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Colder, C. R., Lochman, J. E., & Wells, K.C. (1997). The moderating effects of children's fear and activity level on relations between parenting practices and childhood symptomatology. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 25 (3), 251-263.
- College Bouw Zorginstellingen. (2007). *Monitoring gebouwkwaliteit kinder- en jeugdzorg*. Utrecht: College Bouw Zorginstellingen.
- De Baat, M., Berg, T. & Van der Steege, M. (2010). *Wat werkt in gezinshuizen?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- De Baat, M., Boendermaker, L., & Pots, C. (2009). *Wat werkt in de pleegzorg?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Dekovic, M., Janssens, J. M. A. M., & Van As, N. M. C. (2003). Family predictors of antisocial behavior in adolescence. *Family Process*, 42, 223-235.

- Farby, B. D., Reitz, A. L., & Luster, W. C. (2002). Community treatment of extremely troublesome youth with dual mental/mental retardation diagnoses: A data bases case study. *Education and treatment of children, 25*, 339-355.
- Frick, P. J., Christian, R. E., & Wootton, J. M. (1999). Age trends in the association between parenting practices and conduct problems. *Behavior Modification, 23* (1), 106-128.
- Gauthier, Y., Fortin, G., & Jéliu, G. (2004). Clinical application attachment theory in permance planning for children in foster care: the importance of continuity of care. *Infant mental health journal, 25*, 379-396.
- Gezinshuis.com (2009). *Kennisdocument indicatie gezinshuis*. De Glind: Gezinshuis.com
- Goedhart, H., Treffers, F., & Van Widenfelt, B. (2003). Vragen naar psychische problemen bij kinderen en adolescenten. De Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ). *Maandblad Geestelijke volksgezondheid, 58*, 1018-1035.
- Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: A research note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 38*, 581-586.
- Haubenhof, D., Hassink, D. & Kragt, I. (2008). *Inventarisatie Jeugdboerderijen*. Wageningen: Plant Research International B.V.
- Heijnen, P. (2010). *Jeugdzorg dichterbij. Werkgroep Toekomstverkenning Jeugdzorg*. Den Haag: Tweede Kamer der Staten Generaal.
- Hermanns, J. (2005). *Handboek jeugdzorg- deel 1 en 2*. Houten: Bohn Stafleu van Longhum.
- Hermans, J., & Horn, T. (2000). *Pleegzorg in een veranderende samenleving*. Utrecht: VOG.
- Jongepier, N., Struijk, Mascha, Helm P. van der. (2010). Zes uitgangspunten voor een goed pedagogisch klimaat. *Jeugd en Co, 01*.
- Konijn, C. W., Bruinsma, L., Lekkerkerker, K., Eijgenraam, M., Van der Steege en M. Oudhof. (2009). *CAP-J. Classificatiesysteem voor de aard van de problematiek van cliënten in de jeugdzorg*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Loeffen, M. (2007). *Residentiële jeugdzorg in beeld. Een onderzoek naar de intersectorale stand van zaken in Nederland*. Utrecht: Collegio.
- Ministerie voor Jeugd en Gezin. (2007). *Alle kansen voor alle kinderen. Programma jeugd en gezin 2007 – 2011. Verkorte versie*. Den Haag, Nederland: Programmaministerie voor Jeugd en Gezin.
- MOgroep jeugdzorg, Abvakabo, CNV, FBZ. (2011). *CAO Jeugdzorg 2011 – 2011. CAO jeugdzorg 1 mei 2011 – 30 april 2012*. Nederland: auteur.
- Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen. (2011). *Nota gezinshuisouders*. Utrecht: NVP.
- Pleegzorg Nederland. (2010). *Factsheet Pleegzorg 2009*. Utrecht: Pleegzorg Nederland.
- Rijksoverheid. (2011a). *Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)*. Verkregen op 26 juni

- 2011, van http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/wet-maatschappelijke-ondersteuning-wmo?ns_campaign=Thema-gezondheid_en_zorg&ro_adgrp=Wet_Maatschappelijke_ondersteuning_Wmo&ns_mchannel=sea&ns_source=google&ns_Linkname=%2Bwmo&ns_fee=0.00
- Rijksoverheid. (2011b) Pleegzorg. Verkregen op 26 juni 2011, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/vraag-en-antwoord/hoe-word-ik-pleegouder.html>
- Rouvoet, A. (2009). *Stand van zaken gezinshuizen*. Den Haag: Ministerie van Jeugd en Gezin.
- Rouvoet, A., & Hirsch Ballin, E. (2010). *Perspectief voor Jeugd en Gezin*. Den Haag: Jeugd en Gezin.
- Rutten, R., & Jansen, P. (2010). *Doelgroepanalyse LSG-Rentray-JooZt, eindrapportage*. Woerden: Van Montfoort.
- Sarti, A., Neijboer, D., Bauer, J., & Rutjes, L. (2011). *Dat voelt als een thuis voor mij. De gezinshuizen met de Kwaliteitsstandaarden Jeugdzorg Q4C getoetst, als opmaat voor interactieve certificering van gezinshuizen*. Amsterdam: Stichting Alexander.
- Shelton, K. K., Frick, P. J. & Wootton, J (1996). Assessment of Parenting Practices in Families of Elementary School-age Children. *Journal of Clinical Child Psychology, Vol. 12 (3)*, 317-329.
- Slater, M. A., & Power, T. G. (1987). Multidimensional assessment of parenting in single-parent families. In J.P. Vincent (Ed.), *Advances in family intervention, assessment, & theory (pp. 197-228)*. Greenwich, CN: Jai Press.
- Strijker, J. (2009). *Kennisboek Pleegzorg*. Utrecht: STILI NOVI.
- Unicef. (2010). *Kinderen in Nederland blijven gelukkigst*. Verkregen op 15 juni, 2011 van <http://www.unicef.nl/nieuws/berichten/2010/01/15/kinderen-in-nederland-blijven-gelukkigst.aspx>
- Unicef. (z.j.) *Verdrag voor de Rechten van het Kind. Preambule*. Verkregen op 26 juni, 2011, van http://www.unicef.org/magic/resources/CRC_dutch_language_version.pdf
- Van den Bergh, P., & Weterings (2010). *Pleegzorg in Perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*. Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.
- Van Ijzendoorn, M. H., & Juffer, F. (2006). Adoption as intervention: meta-analytic evidence for massive catch-up and plasticity in physical, socio-emotional and cognitive development. The Emanuel Miller Memorial Lecture 2006. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 47*, 1128-1245.
- Van der Steege, M. (2010). *Verslag expertmeeting 'Gezinshuizen als variant van cure'*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

- Van Yperen, T. (2010). *55 vragen over effectiviteit. Antwoorden voor de jeugdzorg*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Van Yperen, T., & Van Westering, Y. (2010). *Pijlers voor nieuw jeugdbeleid*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Van Yperen, T., & Veerman, J.W. (2008). *Zicht op effectiviteit. Handboek voor praktijkgestuurd effectonderzoek in de jeugdzorg*. Delft: Eburon.
- Zwaanswijk, M. (2005). *Pathways to Care: Help-seeking for child and adolescent mental health problems*. Proefschrift Universiteit Utrecht.

Bijlage 1. Vragenlijst en bijbehorende brief

Beste (voornaam) (achternaam),

De Rudolphstichting en Gezinshuis.com voeren in samenwerking met de Universiteit Utrecht een landelijk onderzoek uit naar de kenmerken van gezinshuizen. In Nederland ontbreekt namelijk een eenduidig beeld over gezinshuizen. Het is wel duidelijk dat er een grote verscheidenheid is in onder andere de doelgroep, de gezinshuisouders en de achtergrond van gezinshuizen, maar een overzicht van deze verscheidenheid ontbreekt.

En wie kan ons het beste inzicht geven in de kenmerken van een gezinshuis? Dat zijn de gezinshuisouders zelf natuurlijk. De zorgaanbieder waar u mee samenwerkt, onderstreept het belang van dit onderzoek en heeft begin dit jaar toestemming gegeven om u hiervoor te benaderen.

Voor een landelijk beeld van de kenmerken van gezinshuizen, wordt deze vragenlijst aan een grote groep gezinshuisouders gestuurd. Hoe meer gezinshuisouders deze vragenlijst invullen, hoe meer inzicht we krijgen in de kenmerken van een gezinshuis. De uiteindelijke resultaten van het onderzoek zijn van belang omdat er nog weinig (wetenschappelijk) onderzoek is uitgevoerd naar de kwaliteit en effectiviteit van gezinshuizen.

Via onderstaande koppeling start u de digitale vragenlijst. Het invullen duurt ongeveer 30–45 minuten. Het is ook mogelijk om de vragenlijst in delen te beantwoorden. Per gezinshuis wordt 1 vragenlijst ingevuld. Bij voorkeur, indien van toepassing, door de gezinshuisouder die het meeste in het gezinshuis aanwezig is. De gegevens die u invult zijn anoniem, wat betekent dat de antwoorden in de uiteindelijke publicatie nooit aan uw naam/persoon of de kinderen gekoppeld worden.

Wij waarderen het bijzonder als u tijd vrijmaakt voor het invullen van deze vragenlijst. U levert hiermee een belangrijke bijdrage aan het inzicht in kenmerken van gezinshuizen in Nederland. De eindpublicatie van dit onderzoek wordt eind juni 2011 aan uw zorgaanbieder toegezonden en, indien gewenst, ook naar u.

Stuur dit bericht alstublieft niet door, onderstaande koppeling is uitsluitend voor u bedoeld. Vanwege beveiliging en afhankelijk van uw instellingen kan bij het openen van de vragenlijst u gevraagd worden of de afzender betrouwbaar is. Tevens bevindt zich onder deze mail een anti-spam koppeling.

Wilt u de vragenlijst vóór vrijdag 22 april 2011 invullen?

Start de vragenlijst: **KOPPELING**

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

Met vriendelijke groet,

Gerard de Jong
Directeur Rudolphstichting

Ilona Meuwissen
Onderzoeker

PS: Heeft u vragen of is er iets onduidelijk dan kunt u contact met Ilona Meuwissen opnemen via (0342) 45 90 15 of onderzoek@rudolphstichting.nl.

Anti-spamkoppeling: **KOPPELING**

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

1. Vragenlijst

U bevindt zich in de vragenlijst die gaat over kenmerken van een gezinshuis. De meeste vragen zijn meerkeuzevragen, waarbij u soms om een korte toelichting wordt gevraagd. De vragen hebben betrekking op het gezinshuis, uw werk als gezinshuisouder en de kinderen die u opvangt.

U wordt verzocht om iedere vraag in te vullen, ook als u de vragen niet (geheel) van toepassing vindt. Probeer steeds uw eigen mening te geven en u niet te laten beïnvloeden door anderen.

Wanneer u op de knop 'volgende' klikt en u krijgt weer dezelfde vragen in beeld, dan heeft u per ongeluk een of meerdere vragen niet volledig beantwoord. U kunt pas verder in de vragenlijst als u de desbetreffende vragen volledig invult.

Als u de vragenlijst wilt onderbreken omdat u op een ander tijdstip verder wilt gaan, zorg dan dat u op de knop 'volgende' heeft geklikt voordat u de vragenlijst afsluit. De antwoorden blijven dan bewaard van de laatst ingevulde pagina. Wanneer u op een later tijdstip weer op de koppeling klikt kunt u verder gaan waar u gebleven bent.

Wanneer u aan het einde van de vragenlijst op de knop 'gereed' klikt bestaat er geen mogelijkheid meer om de antwoorden te veranderen.

Allereerst volgt een vraag over de definitie van een gezinshuis.

1. De Wet op de Jeugdzorg voorziet niet in een eenduidige definitie van een gezinshuis. Voor dit onderzoek is gekozen voor de volgende definitie. Kunt u aankruisen welke elementen bij u van toepassing zijn:

- In een gezinshuis worden een of meerdere kinderen tussen de 0 en 24 jaar opgenomen.
- Het gezinshuis is voor het kind een ander gezin dan zijn/haar gezin van herkomst.
- Het gezinshuis biedt 24 uur per dag, 7 dagen per week opvoeding en begeleiding aan dit kind.
- De gezinshuisouder is in dienst bij een zorginstelling en/of valt als zelfstandig ondernemer onder Gezinshuis.com.
- De opname van een kind binnen een gezinshuis vereist een residentiële indicatie voor verblijf afgegeven door BJJ of door het CIZ.
- Onder een gezin versta ik alle mogelijk opties die er maar zijn zoals een een-oudergezin, een twee-oudergezin met een relatie tussen man-vrouw, vrouw-vrouw, man-man of een ouderpaar tussen zussen/broers, een gezin met of zonder eigen kinderen/adoptiekinderen/pleegkinderen, etc.

Indien u niet alle opties aanvinkt, graag een toelichting

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

2. Gezinshuisouder als professional

Nu volgen een aantal vragen over u als gezinshuisouder/professional.

2. Wat is uw motivatie voor dit beroep?

	1. Helemaal niet van toepassing	2	3	4	5. Helemaal van toepassing
Ik voel me verplicht/ verantwoordelijk voor het zorgen en gezond opgroeien van een kind	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb zelf geen kinderen en wil wel graag een gezin zijn	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb zelf kinderen, maar ik wil een groter gezin	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn kinderen zijn al volwassen en ik wil graag kinderen in huis	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil iets doen voor de maatschappij/ de gemeenschap	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil een kind helpen dat het minder goed getroffen heeft	☐	☐	☐	☐	☐
Door het gezinshuis kan ik een zinvolle betekenis geven aan mijn leven	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het een uitdaging om moeilijk opvoedbare kinderen in huis te nemen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben een ervaren pleegouder en wil daar meer mee doen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben zelf en/of mijn familie is als cliënt in aanraking geweest met jeugdzorg	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil liefde geven aan een kind	☐	☐	☐	☐	☐
Het is een manier om werk en privé te combineren	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil een thuis geven, zodat een kind niet in een instelling terecht komt	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben zelf een uithuisgeplaatst kind geweest	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben een ervaren hulpverlener en wil dat in eigen regie uitvoeren	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil mijn religieuze overtuiging in de praktijk brengen door voor een kind te zorgen	☐	☐	☐	☐	☐

Anders, namelijk

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

3. Geef aan hoeveel uren per week u gemiddeld besteedt aan de volgende taken:

	0 uur	1-2 uur	2-5 uur	5-7 uur	7-10 uur	meer dan 10 uur per week
Regelzaken/ organisatorische zaken met betrekking tot de opgenomen kinderen	€	€	€	€	€	€
Verzorgende taken	€	€	€	€	€	€
Huishoudelijke taken	€	€	€	€	€	€
Bezigheden met kinderen (spelletjes, helpen met huiswerk, etc.)	€	€	€	€	€	€
Gesprekken met opgenomen kinderen	€	€	€	€	€	€
Rapporteren/ registreren	€	€	€	€	€	€
Contacten met familie van opgenomen kinderen	€	€	€	€	€	€
Contacten met begeleiders, gezinsvoogden, school, etc.	€	€	€	€	€	€
Taken met betrekking tot of ten behoeve van de zorgaanbieder/ Gezinshuis.com	€	€	€	€	€	€
Training/ bijscholing	€	€	€	€	€	€
Eigen hobby's of tijd voor uzelf/ tijd voor uw eigen gezin	€	€	€	€	€	€

Ik mis nog een taak in het rijtje, namelijk

4. Waarin herkent u zich als gezinshuisouder?

	1. Helemaal niet	2	3	4	5. Helemaal wel
Opvoeder	☐	☐	☐	☐	☐
Specialistisch opvoeder	☐	☐	☐	☐	☐
Hulpverlener	☐	☐	☐	☐	☐
Behandelaar	☐	☐	☐	☐	☐
Vervangende ouder	☐	☐	☐	☐	☐

Anders, namelijk

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

5. Geef van onderstaande kenmerken aan in hoeverre u deze ziet als de essentie van een gezinshuis?

	1	2	3	4	5
	Helemaal niet mee eens				Helemaal mee eens
De mogelijkheid dat het kind contact houdt met de biologische ouders	ja	ja	ja	ja	ja
De mogelijkheid voor het kind om te oefenen met het aangaan en onderhouden van relaties	ja	ja	ja	ja	ja
De continuïteit die het kind geboden wordt	ja	ja	ja	ja	ja
De duurzaamheid die het kind geboden wordt	ja	ja	ja	ja	ja
De onvoorwaardelijkheid van de gezinshuisouder naar het kind toe	ja	ja	ja	ja	ja
De mogelijkheid voor het kind om deel te nemen aan een normaal gezinsleven (ritme en structuur)	ja	ja	ja	ja	ja
De mogelijkheid voor het kind om te leven in een kleinschalige opvangvorm	ja	ja	ja	ja	ja
De zorg en opvoeding die de gezinshuisouder geeft aan het kind	ja	ja	ja	ja	ja
De professionele hulpverlening die de gezinshuisouder geeft aan het kind	ja	ja	ja	ja	ja
De betrokkenheid en verantwoordelijkheid die de gezinshuisouder heeft over het kind	ja	ja	ja	ja	ja
De aandacht en nabijheid die de gezinshuisouder biedt aan het kind	ja	ja	ja	ja	ja
De geborgenheid en veiligheid die het gezinshuis biedt aan het kind	ja	ja	ja	ja	ja
De levensvisie die de gezinshuisouder biedt aan het kind	ja	ja	ja	ja	ja
Het gewone gezinsleven wat een gezinshuis kan bieden	ja	ja	ja	ja	ja

6. Mist u in bovenstaande lijst nog essentiële kenmerken van een gezinshuis? Zo ja, welke?

	5
	6

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

3. Opgenomen kind - algemene gegevens

De volgende vragen gaan over de opgenomen kinderen in uw gezinshuis. Het is lastig om in algemene termen over kinderen en opvoeden antwoorden te geven, omdat elk kind uniek is. Daarom vraag ik u om de volgende vragen te beantwoorden over het opgenomen kind dat vanaf nu het eerste jarig is en wat tenminste 3 jaar of ouder is/ wordt. Als u alleen opgenomen kinderen heeft die jonger zijn dan 3 jaar, probeert u dan zoveel mogelijk vragen in te vullen, sommigen zullen namelijk niet geheel van toepassing zijn.

7. Het kind dat als eerste jarig is, is een...

Jongen

Meisje

8. Wat is de leeftijd van dit kind?

Leeftijd

9. Dit kind woont al ... maanden in mijn gezinshuis.

Aantal
maanden

10. Wat is de etniciteit van dit kind?

Nederlands

Antilliaans

Indonesisch

Surinaams

Turks

Marokkaans

Moluks

Anders, namelijk

11. Welke geloofsovertuiging heeft dit kind van huis uit meegekregen?

Geen geloofsovertuiging

Joods

Christelijk, protestants

Hindoeestaans

Christelijk, katholiek

Humanistisch

Islamitisch

Boedhistisch

Anders, namelijk

12. Is er sprake van een maatregel bij dit kind?

- Nee, geen maatregel
- Ja, een voorlopige ondertoezichtstelling (VOTS)
- Ja, een ondertoezichtstelling (OTS)
- Ja, onder voorlopige voogdij
- Ja, onder voogdij

13. Wat voor onderwijs volgt dit kind?

- Voorschoolse opvang (kinderopvang - peuterspeelzaal (0-4 jaar)
- Basisonderwijs (4-12jaar)
- Speciaal basisonderwijs / Speciaal onderwijs cluster 1, 2, 3 of 4
- Voortgezet onderwijs (VMBO, HAVO, VWO, MBO)
- Speciaal voortgezet onderwijs
- Hoger onderwijs (HBO, Universiteit)
- Werk
- Niet leerplichtig, werkloos

Anders, namelijk

14. Waar woonde dit kind voordat hij/zij bij u in uw gezinshuis kwam wonen?

☐ Zelfstandig	☐ Een woongroep binnen
zorginstelling
☐ Eénoudergezin	☐ Ander gezinshuis
☐ Tweeoudergezin	☐ Zorgboerderij
☐ Bij adoptief ouder(s)	☐ In Asielzoekerscentrum
☐ Pleeggezin	☐ Dakloos

Anders, namelijk

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

15. Wat is het gezin van herkomst van dit kind?

- Tweeoudergezin (ouders getrouwd of samenwonend)
- Eenoudergezin: moeder (een van de ouders gestorven)
- Eenoudergezin: moeder (ouders gescheiden)
- Eenoudergezin: moeder (vader onbekend)
- Eenoudergezin: vader (een van de ouders gestorven)
- Eenoudergezin: vader (ouders gescheiden)
- Eenoudergezin: vader (moeder onbekend)
- Twee gezinnen (co-ouderschap)
- Nieuw samengesteld gezin
- Bij familie (ouders niet aanwezig of gestorven)

Anders, namelijk

16. Hoeveel (half)broers of (half) zussen heeft dit kind? (indien niet van toepassing een 0 invullen)

	Aantal
Broer	<input type="text" value="6"/>
Zus	<input type="text" value="6"/>
Halfbroer	<input type="text" value="6"/>
Halfzus	<input type="text" value="6"/>

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

17. Het contact van dit kind met de biologische moeder...

	Ja	Nee	Onbekend
Moeder leeft nog	€	€	€
Moeder is in beeld	€	€	€
Kind heeft belcontact met moeder	€	€	€
Kind heeft brief/mailcontact met moeder	€	€	€
Kind krijgt bezoek van moeder in het gezinshuis	€	€	€
Kind bezoekt moeder, bij moeder thuis	€	€	€
Kind logeert bij moeder	€	€	€
Kind is tijdens vakanties bij moeder	€	€	€
Moeder accepteert plaatsing	€	€	€
Moeder gedooft plaatsing	€	€	€
Moeder werkt plaatsing actief tegen	€	€	€

18. Het contact van dit kind met de biologische vader...

	Ja	Nee	Onbekend
Vader leeft nog	€	€	€
Vader is in beeld	€	€	€
Kind heeft belcontact met vader	€	€	€
Kind heeft brief/mailcontact met vader	€	€	€
Kind krijgt bezoek van vader in het gezinshuis	€	€	€
Kind bezoekt vader, bij vader thuis	€	€	€
Kind logeert bij vader	€	€	€
Kind is tijdens vakanties bij vader	€	€	€
Vader accepteert plaatsing	€	€	€
Vader gedooft plaatsing	€	€	€
Vader werkt plaatsing actief tegen	€	€	€

19. Wie ziet u, naast uzelf, als grootste steunbron van dit kind?

	1. Helemaal niet van toepassing	2	3	4	5. Helemaal van toepassing
De biologische moeder	☐	☐	☐	☐	☐
De biologische vader	☐	☐	☐	☐	☐
Broer en/of zus	☐	☐	☐	☐	☐
Grootouder(s)	☐	☐	☐	☐	☐
Ander familielid/leden	☐	☐	☐	☐	☐
Vriend/ vriendin	☐	☐	☐	☐	☐
De vriend of vriendin (partner)	☐	☐	☐	☐	☐
Een andere hulpverlener (bv. voogd)	☐	☐	☐	☐	☐
Een ander opgenomen kind in het gezinshuis	☐	☐	☐	☐	☐
Een kind van de gezinshuisouder	☐	☐	☐	☐	☐

Iemand anders, namelijk

4. Opgenomen kind - zorg en hulp

20. Was er, voordat hulpverlening startte voor dit kind, sprake van ouderproblematiek?

- Onbekend
- Nee
- Ja, relatieproblematiek en/of echtscheiding
- Ja, aan psychiatrie gerelateerde problematiek
- Ja, financiële problemen
- Ja, huiselijk geweld
- Ja, pedagogische onmacht
- Ja, justitiële problemen

Ja, anders namelijk

21. Is er in de hulpverleningsgeschiedenis van dit kind / gezin, in zoverre u weet, sprake geweest van...

	Ja	Nee	Onbekend
Hulp aan het kind	☐	☐	☐
Hulp aan de ouders/opvoeders van herkomst	☐	☐	☐
Hulp aan het gezin	☐	☐	☐

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

22. Indien een keer ja beantwoord op vorige vraag, welke hulp, hoe vaak en hoe lang?

	Hulp aan kind	Hulp aan ouders/ opvoeders	Hulp aan het gezin	Totale duur
Ambulante hulp	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Dagbehandeling	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Residentiële opvang	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Hulp door GGZ instellingen	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Hulp door (L)VG instellingen	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>

De ingevulde aantallen zijn schattingen (ja/nee):

23. Wie is de plaatsende/ verwijzende instantie van dit kind?

Bureau Jeugdzorg

Centrum Indicatiestelling Zorg

Anders, namelijk

24. Wat is het doel van de plaatsing van dit kind binnen uw gezinshuis?

- Het bieden van een perspectiefvolle opvoedingssituatie en dus langdurig verblijf
- Het bieden van tijdelijke hulp/opvang om terugkeer naar huis mogelijk te maken
- Het bieden van tijdelijke hulp/opvang om te onderzoeken waar dit kind het beste geplaatst kan worden
- Het verminderen van de gedragsproblematiek van de jeugdige
- Het bieden van crisisopvang

Anders, namelijk

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

25. In welke mate worden de volgende doelen de komende maanden nagestreefd bij dit opgenomen kind:

	1 Doel wordt niet nagestreefd	2	3	4	5 Doel wordt zeer sterk benadrukt
Klimaat van veiligheid scheppen	ja	ja	ja	ja	ja
Intrapsychisch functioneren verbeteren	ja	ja	ja	ja	ja
Probleemgedrag verbeteren	ja	ja	ja	ja	ja
Persoonlijkheid ondersteunen	ja	ja	ja	ja	ja
Psychiatrische klachten opheffen	ja	ja	ja	ja	ja
Schoolsituatie verbeteren	ja	ja	ja	ja	ja
Relatie met thuis verbeteren	ja	ja	ja	ja	ja
Het gezinsfunctioneren (thuis) optimaliseren	ja	ja	ja	ja	ja
Relatie met thuis herdefiniëren	ja	ja	ja	ja	ja
Losmaking van thuis bevorderen	ja	ja	ja	ja	ja
Leren omgaan met leeftijdsgenoten	ja	ja	ja	ja	ja
Leren omgaan met vrije tijd	ja	ja	ja	ja	ja
Leren spelen	ja	ja	ja	ja	ja
Winnen van vertrouwen	ja	ja	ja	ja	ja

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

26. Ontvangt dit kind naast de opvang in uw gezinshuis, nog andere zorg of hulpverlening?

- Nee
- Ja, vrij toegankelijke ambulante zorg
- Ja, geïndiceerde ambulante zorg
- Ja, dagbehandeling
- Ja, diagnostiek of behandeling
- Ja, therapie
- Ja, hulp door GGZ instellingen
- Ja, hulp door (L)VG instellingen

Ja, anders namelijk

27. Hoe is ten aanzien van dit kind de samenwerking met..

	1. Niet effectief	2	3	4	5	6	7	8	9	10. Effectief
De verwijzende/plaatsende instantie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De zorgaanbieder/opnemende voorziening	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De biologische ouder(s)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De school van dit kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

28. Waar kan dit kind terecht wanneer u verlof heeft of niet in het gezinshuis aanwezig bent?

- Bij de biologische ouders
- In mijn netwerk
- In het netwerk van het kind (en/of de biologische ouders)
- In een pleeggezin
- In een gezinslogeerhuis
- In een ander gezinshuis
- In een woongroep van een zorginstelling

Anders, namelijk

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

5. Opgenomen kind - problematiek en opvoeding

Met de volgende vragen kan worden nagegaan welke overeenkomsten en verschillen het opvoeden in een gezinshuizen heeft met opvoeden in gezinnen met uitsluitend eigen kinderen. De vragen zijn afkomstig uit wetenschappelijke vragenlijsten die ook aan ouders voorgelegd worden die dit invullen over hun eigen kind. De vragen gaan eerst over het kind en daarna over uw opvoeding.

De vragen die nu volgen zijn enkel geschikt voor kinderen van 3 jaar of ouder. Als in uw gezin alleen kinderen opgenomen zijn die twee jaar of jonger zijn, dan hoeft u de volgende vragen niet te beantwoorden omdat ze niet geschikt zijn.

In de vragen die volgen spreken we over 'dit kind', waarmee we het opgenomen kind bedoelen waarover u voorgaande vragen ook beantwoord heeft.

29. In welk gebied bevinden zich problemen bij dit opgenomen kind?

	1. Helemaal niet van toepassing	2	3	4	5. Helemaal wel van toepassing
Psychosociaal functioneren	☐	☐	☐	☐	☐
Lichamelijke gezondheid, aan lichaam gebonden functioneren	☐	☐	☐	☐	☐
Vaardigheden en cognitieve ontwikkeling	☐	☐	☐	☐	☐
Gezin en opvoeding	☐	☐	☐	☐	☐
Jeugdige en omgeving	☐	☐	☐	☐	☐

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

30. Onderstaande stellingen gaan over de sterke kanten en moeilijkheden van het opgenomen kind. Baseer uw antwoorden op het gedrag van het kind van de laatste zes maanden of het huidige schooljaar. Als het kind korter in uw gezinshuis is, gaag over de periode sinds de komst in uw gezinshuis.

	Niet waar	Een beetje waar	Zeker waar
Houdt rekening met gevoelens van anderen	☐	☐	☐
Rusteloos, overactief, kan niet lang stilzitten	☐	☐	☐
Klaagt vaak over hoofdpijn, buikpijn, of misselijkheid	☐	☐	☐
Deelt makkelijk met andere kinderen (Bv. snoep, potloden, speelgoed, etc.)	☐	☐	☐
Heeft vaak driftbuien of woede-uitbarstingen	☐	☐	☐
Nogal op zichzelf, neigt er toe alleen te spelen	☐	☐	☐
Doorgaans gehoorzaam, doet gewoonlijk wat volwassenen vragen	☐	☐	☐
Heeft veel zorgen, lijkt vaak over dingen in te zitten	☐	☐	☐
Behulpzaam als iemand zich heeft bezeerd, van streek is of zich ziek voelt	☐	☐	☐
Constant aan het wiebelen of friemelen	☐	☐	☐
Heeft minstens één goede vriend of vriendin	☐	☐	☐
Vecht vaak met andere kinderen of pest ze	☐	☐	☐
Vaak ongelukkig, in de put of in tranen	☐	☐	☐
Wordt over het algemeen aardig gevonden door andere kinderen	☐	☐	☐
Gemakkelijk afgeleid, heeft moeite om zich te concentreren	☐	☐	☐
Zenuwachtig of zich vastklampend in nieuwe situaties, verliest makkelijk zelfvertrouwen	☐	☐	☐
Aardig tegen jongere kinderen	☐	☐	☐
Liegt of bedriegt vaak	☐	☐	☐
Wordt getreiterd of gepest door andere kinderen	☐	☐	☐
Biedt vaak vrijwillig hulp aan anderen (ouders, leekrachten, andere kinderen)	☐	☐	☐
Denkt na voor iets te doen	☐	☐	☐
Pikt dingen thuis, op school of andere plaatsen	☐	☐	☐
Kan beter opschieten met volwassenen dan met andere kinderen	☐	☐	☐
Voor heel veel bang, is snel angstig	☐	☐	☐
Maakt opdrachten af, kan de aandacht goed vasthouden	☐	☐	☐

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

31. De volgende stellingen gaan over u als opvoeder. Kruis aan wat voor u van toepassing is.

	Helemaal mee oneens	Tamelijk mee oneens	Beetje mee oneens	Beetje mee eens	Tamelijk mee eens	Helemaal mee eens
Soms duurt het zo lang voordat ik de kans krijg te reageren op een overtreding van dit kind dat ik het gewoon laat zitten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Soms heb ik gewoon niet de energie om dit kind zich te laten gedragen zoals het hoort	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dit kind weet mij vaak over te halen hem/haar lichter te straffen dan ik van plan was	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dit kind overtuigt mij om van gedachten te veranderen nadat ik zijn/haar verzoek afgewezen heb	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb weinig of geen moeite met het volhouden van regels voor dit kind, zelfs als er familie bij is	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zodra ik besloten heb hoe ik om moet gaan met ongewenst gedrag van dit kind, dan houd ik mij daar ook aan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik dreig alleen met een straf, als ik zeker weet dat ik die ook ga uitvoeren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zet altijd door met het disciplineren van dit kind, ongeacht hoe lang het duurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐

32. Kruis voor onderstaande stellingen aan wat van toepassing is.

	Nooit	Bijna nooit	Soms	Vaak	Altijd
Ik laat dit kind merken als hij/zij goed bezig is met iets	☐	☐	☐	☐	☐
Ik beloon dit kind / geef dit kind iets extra's als hij/zij goed gehoorzaamt of zich goed gedraagt	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geef dit kind een compliment als hij/zij iets goed doet	☐	☐	☐	☐	☐
Ik prijs dit kind als hij/zij zich goed gedraagt	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geef dit kind een knuffel of een zoen als hij/zij iets goed gedaan heeft	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zeg dit kind dat ik het fijn vind als hij/zij meehelpt	☐	☐	☐	☐	☐

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

33. Kruis voor onderstaande stellingen aan wat van toepassing is.

	Sterk mee oneens	Beetje mee eens	Beetje mee eens	Sterk mee eens
Ik heb vaak het gevoel dat ik de dingen niet zo goed aankan	☐	☐	☐	☐
Gezinshuisouder zijn van dit kind is moeilijker dan ik dacht dat het zou zijn	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel meer problemen met het grootbrengen van dit kind dan ik had verwacht	☐	☐	☐	☐
Ik doe mijn best dit kind op te voeden, toch denk ik dat ik dat niet goed aankan	☐	☐	☐	☐
Als ik andere gezinshuisouders bezig zie denk ik vaak zo'n gezinshuisouder zou ik ook willen zijn	☐	☐	☐	☐
Ik merk dat ik niet zo goed in staat ben voor dit kind te zorgen als ik dacht	☐	☐	☐	☐
Als gezinshuisouder twijfel ik of ik de meeste situaties goed aankan	☐	☐	☐	☐
Ik kan geen beslissingen nemen zonder hulp	☐	☐	☐	☐
Dit kind opvoeden is moeilijker dan ik verwacht had	☐	☐	☐	☐
Het opvoeden van dit kind stelt me nogal eens voor problemen	☐	☐	☐	☐
Ik geniet ervan gezinshuisouder te zijn	☐	☐	☐	☐
Ik heb het idee dat ik de zorg voor dit kind goed in de hand heb	☐	☐	☐	☐
Het lukt me meestal wel dit kind iets te laten doen of iets te verbieden	☐	☐	☐	☐

34. Hoe stressvol was het de afgelopen maand voor u om om te gaan met dit kind?

	1. Helemaal niet	2	3	4	5	6	7	8	9	10. Zeer
Mate van stress	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

35. Wat is de mate van uw invloed op het gedrag van dit kind?

	1. Helemaal geen invloed	2	3	4	5	6	7	8	9	10. Heel veel invloed
Invloed	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

36. Hoe effectief vindt u de opvang in een gezinshuis voor dit kind?

1. Helemaal niet effectief 2 3 4 5 6 7 8 9 10. Zeer effectief

Effect ja ja ja ja ja ja ja ja ja ja

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

6. Gezinshuis - gezinssamenstelling

Tot dusver de vragen over het opgenomen kind. Nu volgen een aantal vragen over de samenstelling van uw gezin(shuis).

37. Wie wonen er momenteel naast uzelf in uw gezinshuis?

- Partner
- (Schoon)vader
- Opgenomen kind(eren)
- Grootouders
- Eigen kind(eren)
- Ander familielid / familieleden
- (Schoon)moeder

Iemand anders, namelijk

38. Algemene gegevens over eigen kinderen:

	Meisje / Jongen	Leeftijd in jaren	Nog thuiswonend?
Kind 1	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kind 2	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kind 3	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
kind 4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kind 5	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kind 6	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kind 7	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kind 8	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Eventuele nadere toelichting

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

39. Gegevens over opgenomen

kinderen:

	Meisje / jongen	Leeftijd in jaren	Het is een
Kind 1	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Kind 2	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Kind 3	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
kind 4	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Kind 5	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Kind 6	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Kind 7	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Kind 8	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Kind 9	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Kind 10	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>

Eventuele nadere toelichting

40. Wonen er in uw gezin meerdere opgenomen kinderen uit 1 oorspronkelijk gezin?

Ja

Nee

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

41. Wie in uw eigen netwerk ondersteunt het gezinshuis in grote mate? En op welk gebied het meest?

	Soort ondersteuning	
(Schoon)moeder	<input type="text"/>	<input type="text" value="6"/>
(Schoon)vader	<input type="text"/>	<input type="text" value="6"/>
Oma	<input type="text"/>	<input type="text" value="6"/>
Opa	<input type="text"/>	<input type="text" value="6"/>
Broer en/of zus	<input type="text"/>	<input type="text" value="6"/>
Ander familielid	<input type="text"/>	<input type="text" value="6"/>
Een vriend en/of vriendin	<input type="text"/>	<input type="text" value="6"/>

42. Zijn er ook stagiaires/ vrijwilligers in uw gezinshuis?

	Ja / nee	Aantal
Stagiaires	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>
Vrijwilligers	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="6"/>

43. Bevinden zich in het gezinshuis ook huisdieren?

Nee

Nee, maar is wel mogelijk

Ja, namelijk (soort en aantal):

7. Gezinshuisouder - algemene gegevens

Nu volgen een aantal algemene vragen over u als persoon/ gezinshuisouder.

44. Wat is uw geslacht?

Man

Vrouw

45. Wat is uw leeftijd?

Leeftijd

46. Wat is uw etniciteit?

Nederlands

Antilliaans

Indonesisch

Surinaams

Turks

Marokkaans

Moluks

Anders, namelijk

47. Wat is uw geloofsovertuiging?

Geen geloofsovertuiging

Joods

Christelijk, protestants

Hindoeestaans

Christelijk, katholiek

Humanistisch

Islamitisch

Boedhistisch

Anders, namelijk

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

48. Wat is uw hoogste schoolniveau (behaald diploma)?

- Geen
- Basisschool
- Lager beroepsonderwijs (LBO of Mavo)
- Hoger algemeen vormend onderwijs (Havo)
- Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (Vwo)
- Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)
- Hoger beroepsonderwijs (HBO)
- Wetenschappelijke onderwijs (WO)

49. Heeft u een opleiding in pedagogiek of didactiek gevolgd?

Nee

Ja, namelijk (naam en niveau (MBO-HBO-WO) van opleiding)

50. Wat was uw beroep voordat u gezinshuisouder werd. Vul hieronder de functie in.

51. Wat was uw leeftijd bij aanvang van het beroep gezinshuisouder?

Leeftijd

52. Hoe lang verwacht u nog gezinshuisouder te blijven?

Jaren

53. Volgt u momenteel of heeft u in het afgelopen half jaar een training / bijscholing gevolgd gericht op uw werk als gezinshuisouder?

- Ja
- Nee

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

54. Voert u naast het beroep van gezinshuisouder nog ander werk uit? Indien ja, hoeveel uren per week besteedt u aan dit werk?

Nee

Ja, betaald werk.

Ja, vrijwilligerswerk.

Indien ja, uren per week:

55. Ik ben...

Franchisenemer bij Gezinshuis.com

Als gezinshuisouder in loondienst bij een zorgaanbieder

56. Indien contract bij de zorgaanbieder, dit is een:

Vast dienstverband

Tijdelijk dienstverband

Op basis van (uren):

57. Wie heeft een contract bij de zorgaanbieder of Gezinshuis.com?

Alleen ik (ik heb geen partner)

Alleen ik (ik heb wel een partner)

Alleen mijn partner

Mijn partner en ik

58. Ik ben...

Alleenstaand

Alleenstaand / gescheiden

Samenwonend / gehuwd

Samenwonend / ongehuwd

Anders, namelijk

8. Gezinshuisouder - partner

Nu volgen een aantal vragen over uw partner. Deze vragen komen voor het grootste gedeelte overeen met de vragen die u over uzelf heeft ingevuld.

59. Wat is het geslacht van uw partner?

Man

Vrouw

60. Wat is de leeftijd van uw partner?

Leeftijd

61. Wat is de etniciteit van uw partner?

Nederlands

Antilliaans

Indonesisch

Surinaams

Turks

Marokkaans

Moluks

Anders, namelijk

62. Wat is de geloofsovertuiging van uw partner?

Geen geloofsovertuiging

Joods

Christelijk, protestants

Hindoeestaans

Christelijk, katholiek

Humanistisch

Islamitisch

Boedhistisch

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

63. Wat is het hoogste schoolniveau van uw partner (behaald diploma)?

- Geen
- Basisschool
- Lager beroepsonderwijs (LBO of Mavo)
- Hoger algemeen vormend onderwijs (Havo)
- Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (Vwo)
- Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)
- Hoger beroepsonderwijs (HBO)
- Wetenschappelijke onderwijs (WO)

64. Wat is het beroep/ werk van uw partner?

- Gezinshuisouder
- Arbeidsongeschikt
- Studerend
- Fulltime werk
- Werkloos / werkzoekend
- Parttime werk

Anders, namelijk

65. Indien uw partner ook gezinshuisouder is, van waaruit werkt hij/zij?

- Gezinshuis.com
- Zorgaanbieder, op basis van een contract
- Zorgaanbieder, op basis van vrijwilligersvergoeding

66. Heeft uw partner een opleiding in pedagogiek of didactiek gevolgd?

- Ja
- Nee

9. Gezinshuis

Nu worden u een aantal vragen voorgelegd over het gezinshuis.

67. Staat uw gezinshuis open voor kinderen vanuit verschillende financieringsstromen? Kruis aan wat van toepassing is.

- Provinciale gefinancierde jeugdzorg (jeugdzorg)
- AWBZ gefinancierd (gehandicaptenzorg)
- AWBZ gefinancierd (geestelijke gezondheidszorg)

Anders (namelijk)

68. Wat is het minimum en maximum aantal kinderen waarvoor plek is binnen uw gezinshuis?

Minimum plek

Maximum plek

69. Wat is de minimum en maximum leeftijd van kinderen waaraan uw gezinshuis opvang biedt?

Minimum
leeftijd

Maximum
leeftijd

70. Zijn er al opgenomen kinderen uit uw gezinshuis vertrokken?

Ja

Nee

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

71. Waar zijn deze kinderen naartoe gegaan?

(vul voor iedere plek de aantallen in)

	Aantal
Zelfstandig	<input type="text" value="6"/>
Terug naar huis	<input type="text" value="6"/>
Plaatsing in een pleeggezin	<input type="text" value="6"/>
Plaatsing in een residentiele woongroep van een zorgaanbieder	<input type="text" value="6"/>
Plaatsing in een ander gezinshuis	<input type="text" value="6"/>
Plaatsing bij een adoptiegezin	<input type="text" value="6"/>
Stroomt niet door, gezinshuis is het eindstation	<input type="text" value="6"/>
Weet ik niet (nog geen kinderen doorgeplaatst)	<input type="text" value="6"/>

Anders, namelijk (plek en aantal):

10. Gezinshuis - algemeen

Als laatste volgen vragen over de essentie van een gezinshuis en een aantal algemene vragen.

72. In welke provincie bevindt het gezinshuis zich?

☐ Groningen	☐ Overijssel	☐ Zuid-Holland
☐ Friesland	☐ Gelderland	☐ Zeeland
☐ Drenthe	☐ Utrecht	☐ Noord-Brabant
☐ Flevoland	☐ Noord-Holland	☐ Limburg

73. Wat is de locatie van het gezinshuis?

	Dorp / stad	Binnen / buiten de bebouwde kom
Locatie	☐	☐

74. Bevindt het gezinshuis zich op een terrein van de zorgaanbieder?

- Ja
- Nee

75. Wat voor soort huis is het?

☐ Een rijtjeshuis	☐ Landhuis
☐ Twee-onder-één-kap woning	☐ Grachtenpand
☐ Vrijstaand huis	☐ Appartement
☐ (Zorg)woonboerderij	☐ Flat

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

76. Van wie is het huis?

Het is mijn eigendom (koop)

Het is mijn eigendom (koop), en ik ontvang een vergoeding van de zorgaanbieder

Ik huur het huis van een woningbouwvereniging, en ik ontvang een vergoeding van de zorgaanbieder

Het is een huis welke de zorgaanbieder huurt van een woningbouwvereniging en onderverhuurt aan mij

Het is een dienstwoning in beheer van de zorgaanbieder, welke ik (voor een gedeelte) huur

Het is een huis welke de zorgaanbieder heeft gehuurd/gekocht en deze aan mij ter beschikking stelt zonder dat ik woonlasten moet betalen

Anders, namelijk

77. Vul hieronder de aantallen in: (indien niet van toepassing een 0 invullen)

Slaapkamers

Badkamer(s)

Grootte van tuin in m²

Speel- / hobbyruimte(s)

Kamer(s) voor

privegebruik voor
gezinshuisouder

78. Heeft ieder opgenomen kind een eigen slaapkamer?

Ja

Nee. Hoeveel kinderen dan per kamer?

Landelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen

11. Opmerkingen en aanvullingen

Hartelijk dank voor het invullen van deze flinke vragenlijst. U heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan een wetenschappelijk onderzoek naar de kenmerken van gezinshuizen in Nederland.

De resultaten zullen rond eind juni 2011 aan derden beschikbaar worden gesteld. Mocht u hierin geïnteresseerd zijn dan stuur ik te zijner tijd de publicatie naar u toe.

Met vriendelijke groet,

Ilona Meuwissen
i.o. de Rudolphstichting, Gezinshuis.com en de Universiteit Utrecht

79. Gebruik mijn emailadres om de resultaten van het onderzoek direct naar mij te mailen.

Ja

Nee

80. Ik stel mij beschikbaar voor een eventueel vervolginterview.

Ja

Nee

81. Heeft u nog opmerkingen/aanvullingen over het gevraagde met betrekking tot kenmerken van gezinshuizen?

	5
	6

Bijlage 2. Overzicht meewerkende zorgorganisaties

Tabel 23.

Deelnemende Instellingen aan het Onderzoek

Provincie	Organisatie	Aantal			Vragenlijst ingevuld	Geen vragen- lijst
		gezins- huizen	Aantal plekken	Aantal kinderen		
Groningen	Elker	1		5	1 van 1	
Friesland	Tjallingahiem	2	6	6	2 van 2	
Friesland	Jeugdhulp Friesland	6	24	23	6 van 6	
Drenthe	Promens Care	3	20	13	3 van 3	
Flevoland	Vitree	3	12	12	3 van 3	
Flevoland	Nieuw Veldzicht	5	onbekend	onbekend	4 van 5	
Overijssel	Ambiqu	15	41	41	5 van 15	
Overijssel	Baalderborg Groep	3	5	5	3 van 3	
Overijssel	Trias Jeugdhulp	7	onbekend	onbekend	2 van 3	4
Overijssel	Commujon	1	4	4	1 van 1	
Overijssel	Jarabee	5	18	18	4 van 5	
Gelderland	Dichterbij	1	onbekend	onbekend	1 van 1	
Gelderland	De Lichtenvoorde	1	3	3	1 van 1	
Gelderland	Stichting Fatima	6	onbekend	onbekend	3 van 6	
Gelderland	Careander	2	8	8	1 van 2	
Gelderland	De Hoenderloo Groep	5	onbekend	onbekend	4 van 4	1
Gelderland	Stichting JoozT	29	103	102	22 van 29	
Gelderland	Lindenhout	16	54	53	11 van 13	3
Gelderland	'S Heeren Loo	12	40	39	8 van 12	
Gelderland	Stichting Zozijn	12	onbekend	17	3 van 5	7
Gelderland	Entréa	6	20	20	5 van 6	
Gelderland	Stichting Kind aan Huis	3	6	10	1 van 3	
Utrecht	Leger des Heils M-NL	6	24	24	1 van 5	1
Utrecht	Amerpoort	1	1	1	0 van 1	
Utrecht	Reinaerde	19	38	30	5 van 14	5
N-Holland	OCK Het Spalier	1	4	4	0 van 1	
N-Holland	Parlan	1	onbekend	2 tot 3	1 van 1	
N-Holland	Altra	2	8	8	2 van 2	
N-Holland	Zandbergen	1	2	2	1 van 1	
N-Holland	Spirit Jeugd & Opvoedhulp	9	16	16	7 van 9	
N-Holland	Lijn5	3	12	12	1 van 2	1
N-Holland	Prinsenchurching	12	24	25	7 van 12	

Z-Holland	Stichting Flexusjeugdplein	5	23	23	4 van 5	
Z-Holland	Stichting Syndion	15	29	25	8 van 15	
Z-Holland	Pameijer	4	17	4 tot 5	2 van 3	1
N-Brabant	SDW	1	4	4	0 van 1	
N-Brabant	Stichting De Zuidwester	9	38	38	8 van 8	1
N-Brabant	Kompaan & De Bocht	5	22	22	5 van 5	
N-Brabant	Stichting Oosterpoort	9	44	38	3 van 9	
N-Brabant	Combinatie Jeugdzorg	9	22	22	5 van 7	2
N-Brabant	Amarant	3	11	11	2 van 3	
Limburg	Rubicon Jeugdzorg	7	onbekend	28	6 van 7	
Totaal	42	266	708	720	162	26
Onbekend			8	5		

Tabel 24.

Organisaties in Oprichting

Provincie	Organisatie	Aantal gezinshuizen	Aantal plekken	Aantal kinderen
N-Brabant	Bijzonder Jeugdwerk Brabant	in oprichting		
N-Holland	William Schrikker Groep	in ontwikkeling		
Drenthe	Yorneo	in oprichting	naar 4	naar 16
N-Brabant	Stichting Maashorst	in ontwikkeling	naar 2	van 4 naar 8
N-Holland*	Esdege-Reigersdaal	10	12	12

* heeft zich gemeld

Bijlage 3. Correlatietabel problematiek van het kind en opvoeden door de gezinshuisouder

Tabel 21.

Correlaties

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1 CAP-J as A																	
2 CAP-J as B	,23**																
3 CAP-J as C	,28***	,19*															
4 CAP-J as D	,33***	,03	,124														
5 CAP-J as E	,49***	,17*	,146	,52***													
6 CAP- J totaal	,74***	,53***	,54***	,62***	,75***												
7 SDQ totaal 9-10-11-12	,44***	,20*	,35***	,31***	,43***	,55***											
8 Prosociaal gedrag	-,21**	-,04	-,14	-,12	-,27**	-,25**	-,34***										
9 Emotionele probl.	,43***	,18*	,17*	,30***	,38***	,46***	,72***	-,07									
10 Hyperactiviteit	,25**	,12	,36***	,16	,18*	,33***	,76***	-,13	,39***								
11 Gedragsproblematiek	,26***	,05	,18*	,19*	,29***	,31***	,69***	-,39***	,26***	,45***							
12 Leeftijdgenoten	,32***	,23**	,27***	,24**	,36***	,45***	,66***	-,41***	,35***	,26***	,29***						
13 Discipline	,04	-,21**	,07	,01	,08	-,01	,01	,04	-,03	,06	,06	-,07					
14 Belonen	-,05	,05	-,02	,24**	,12	,11	,10	,12	,06	,14	,13	-,03	,18*				
15 Competentie	-,26***	-,12	-,05	-,03	-,20*	-,21**	-,34***	,16	-,35***	-,15	-,18*	-,29***	,21*	,26***			
16 Mate van stress	,27***	,06	-,07	,11	,16	,17*	,30***	-,11	,31***	,17*	,29***	,08	-,13	-,15	-,62***		
17 Mate van invloed	-,03	-,04	,02	-,02	-,15	-,07	-,06	,31***	,02	-,01	-,18*	-,01	,13	,02	,06	-,01	
18 Mate van effectiviteit	-,17*	-,06	-,06	-,20	-,26***	-,21*	-,20*	,38***	-,12	-,09	-,16	-,22**	,03	,23**	,39***	-,33***	,37***

* = $p < .05$ ** = $p < .01$ *** = $p < .001$